

RMK I. 962.

EZECHIAS

KIR. HITI.

Avagy

HIT OSTROMA,

A tűzes Nyilaktol.

Eph. 6. v. 16.

Mindeneknek felette, a' hitnek paífsát fel-vegyétek, mellyel ama gonoszoknak tűzes nyilait megolthafátok.

Mellyet két Pradicatiokban foglalt, s-pradicállot a' SAROS PATAKI Ecclesiában: az Elsőt 18. dik 7-bris 1658-dik-ben, Böjti alkalmatossággal; a' Másodikat, mindjárt utánna. való Ur Napján, az az, azon Hónak 22-dikén,

MEDGYESI PAL.

SAROS PATAKON,

Nyomtatott ROSNYAI JÁNOS által.

Méltóságos Fejedelem Aszszonynak,
BATHORI SOPHIANA K;
a' Méltóságos Fejedelemnek

RAKOCI GYÖRGYNEK,

Erdély Országának Fejedelmének, Magyar
Ország Réseinek Urának, és Székelyek Ispánjának,
kedves Házas-társának; nékem kegyelmes Aszszon-
nyomnak: Istentől minden kegyelemben, nevezet
szerént Hitben, és igaz mennyei Bölcsességben-való
nevekedést, sok számu szerencsés boldog elztendőök-
kel egyetemben, kívánok.

Enyi használatja legyen K E-
GYELMES ASZSZO-
NYOM, a' Meg-igazító Hit-
nek (melynek T Ű Z E S O S-
TROMA ez együgyű Tané-
tásban ábráztatik-ki) nagy hofz-
szas Laistromban summálva adja előnkben Sz. Pál
Sidokhoz irt Levelének 11-dik részében: méltó i-
gen meg-olvasásra. De mindeneknek summája, a'

A 2

a' mint

ELŐLJÁRO BESZED.

4

mit a' Pröphéta egy szóval a' *Hie* felől jelent:
 Hab. 2. 4. *Az igaz* úgy-mond, *Hibből él*. Holot minden mi-
 volta s-Hafzna a' *Hienek*, úgy-mint az Isten előt-
 valo meg-igazítás (mely mindeneknek feje) mi-
 Rom. 1. 17 ként Pál Apostol szabja; s-mind pedig minden e-
 gyéb fogant, amaz igen nevezetes-is, a' minden
 1. Pet. 1. 7. kesértetekben, a' *tűzésekben*-is, a' mikor minden
 Hebr. 10. emberi hit meg-fogyatkozván, *reménység ellen*, re-
 v. 38. *ménység* alatt kell hinni, be-foglaltatik. Azért szám-
 Rom. 4. 18 lálja az Apostol, a' *lelki fegyverek* közzé a' Hitet, s-
 Eph. 6. 16. hagyja, hogy azt, mint erőst, s-semmi lövéseknek
 szurásoknak nem engedő aczél *paist*, *vegyük-fel*
mindenek felet.

Mind ezeket ember, e' felséges *Kegyelem* avagy
 Eph. 2. 8. *Ajándék* felől, meg-tanulhatja ugyan Sz. Írásból,
 hiheti-is, a' ki a' Sz. Írásnak Isteni hittel hiszen; de
 akkor érti, s-hiszi leg jobban, mikor ösztán ma-
 gán tanulja s-tapasztalja-meg ezeknek igaz mi-
 voltát. Mely szent, s-a' testnek ugyan igen
 igen fanyaru, de e' léleknek felette jó Leczkének
 valóságát, NAGYSAGTOKKAL-is valo-
 ban kezdé, az igaz és bölcs ítélő Isten tanultatni.
 Esa. 5. 26. Csak a' tavalyi 1658-dik-ben, *sűrűlve* ő Szent
 Felsége, a' sűrűséges kegyetlen Eszaki s-Nap kele-
 ti Sáf-

ELŐLJÁRO BESZED.

5

ti Sáskáknak, és azokat, mint a' fetet felleget re-
 ánk hozván, igazán *examenre*-is vont vala: a' mi
 kor nem volt különben dolgunk, mint Daniel. Dan. 6.
 nek, az eh Oroszlánoknak vermekben. Bizony,
 bizony csak az egy *Hie* által marada-meg életünk.
 Ily nyilván tapasztalván azért KEGYELEMES
 ASZSZONYOM, a' Hitnek, e' minden vilá-
 gi Kéncs és Méltóság felett becsüllendő használa-
 tos voltát: legyünk azon, mint oltalmazhasfluk
 minden világi feltőjóságunk, sőt még testi éle-
 tünk felett-is, ez Isten drága ajándékját: s-mint
 nevedjünk bővölködjünk ebben, és tarthasfluk-
 meg mind végiglen. Mert ne féljünk valamig *Hi-*
tünk léfzen, ez egész *világot*-is meg-győzzük ezzel. 1. Joh.

Ez Tanétásomat, mely egészlen e' felől va-
 gyon, ilyen állapotban praedicálván én, SAROS
 PATAKON, az egész Ecclesia, s-nevezet sze-
 rént, Méltóságos IDESBÍK ASZSZO-
 NYUNK és NAGYSAGOD előtt, szintén
 mikor a' tűzes kesérteteknek *rostájában* vetvén Isten. Luc. 24.
 ten, a' spiczé volna dolgunk: és egyéb fok Okoktól-
 is indítatván, méltónak ítéltém, hogy NAGY-
 SAGOD méltóságo Neve alatt lásson világot.
 Kérem álaatozón, v gye jó kedvel, s-lássa ke-
 A 3 gycl-

ELŐLJÁRO BESZED.

gyelmességgel NAGYSAGOD. Sáros Pata-
kon 15 Decembris 1659-ben. NAGYSA-
GODNAK alázatos és hűséges Szolgája,

MEDYESI PÁL.

Király.

HIT-OSTROMA.

7

Király. 2. Könyv. XVIII v. XXII.

ELSŐ PRÆDICATIO.

Hogy ha azt mondjátok nekem: a mi Jehova Istenünkben bizunk: Nem azé az, a' kinek magasságát és oltárát elrontotta Ezechiás?

Z szent Leczke, része amaz erejében dicsekedő, maga hit General Rabságá fenn héjazó, f-bolzuságos Oratiojának, Beszédének: mellyel az istenfélő Ezechiás Királlyal, f-az ő igen meg-szorult és félemlott népével, a' Vároft Jérusalemet számtalan sok magával rájok szálván, ingerkedék. Oka ez hadakozásnak jelentetik ezen Résznek, 7-dik versében, mely c' lön, hogy e' szent Király el-szakadt vala az Assyriai Királytól, ne lenne többé ado fizető a' Pogánynak, melyben először az ő Attya Acház, egy nagy izűkségében, 2. Reg. 18. midőn tudnia illik a' Syriai Király ellen ez Assyriai Király. v. 7. től meg-segítették ejtette vala magát. Mellyet jó szerencsében (mely néki akkor igen szolgál vala) ebben való fel-fuvalkodtában cselekedte vala-e Ezechiás; vagy penig a' mint sokaknak teczik, hogy ezzel kárhoztatná gonosz attyának cselekedetét, az Isten szabados népét Pogány Királynak adó-fizetésében egyelétvén; azt én most nem disputálom. Elég az hogy ezen busula-meg az Assyriai hatalmas Király, és meg-űtvén Juda országát, sok erős városokat meg-vőn abban. Nem veszia' Király nagy

HITOSTROMA.

2. Reg. 18. nagy észre a dolgot, nagy alázatossággal meg-találtatja
 7. 14 a' nagy Királyt, meg-valja fogyatkozását, könyörög né-
 ki, térjen-el rolla, s-valaminémő szarczot rá vét, meg-
 adja néki. Amaz három száz talentum czűstöt, s-har-
 mincz talentum aranyat kíván. Meg-adja éppen Eze-
 chiás, csak menekedhesék tőlle. Mint léfzen a' dolog:
 el-vészi a' nagy summa pénzt, el sem tér rolla, mert
 nincs a' Pogánynak hiti, fő képpen ha a' szerenese szol-
 gál néki. S-igy küldé e' dühös Generalt, más két Tár-
 saival, számtalan néppel Jerusálem alá, a' hová a' Király
 Ezechiás bé-szorult vala. Ki mint látott hallott, ravalz
 Hadi ember, meg-szálván a' Vároft, minek előtte erővel
 kezdené azt ostromlani, csendes uton próbálja-meg ő-
 ket: sziveket akará leg elsőben rájok vijni. E' végre
 tön illy fennyen valo *Oratio* pompás szót hozzájok, mel-
 lyet a' keretére mind bé hallanak vala. Két felé ágazik
 az *Oratio*: Egyik Ezechiafra s-a' Fő fő Rendekre, a' 8. dik
 versőtől fogva, a' 26. dikig; másik a' Községre a' 27. diktől, a'
 36. dikig. Az Első Agára tartozik a' mi fel-vőte Lecz-
 kénk. Fel-tört czélja benne rövideden csak ez, hogy el-
 hireffe véllek, adgyák-meg szép szerrel magokat, mert
 különbben is meg kell lenni. Két derék Okokkal állatja
 dolgát: 1 Mert nincsen erejek, a' 2. dik versőtől fogva,
 a' 25. dikig; 2 Mert nem-is a' Jehovának indétása nélkül
 rámadot ez had, a' Sidók ellen 25. Az első Ok ellen,
 a' mikkel foghatták volna, jó eleve (míg még nem-is fe-
 lelnének azok) meg-előzi. Az Első, a' mihez gondolta
 hogy biztanak, az Egyiptusi Király, melyre csak azt fe-
 leli, hogy nád szál rámasz az, mindennek valaki ahoz bi-
 zik 20, 21. Másik bizodalomnak, az ő Jehova Iste-
 nekét

HITOSTROMA.

neket hitte lenni. Erre felel mára fel-vőtt igékben.

Kettő vagyon az Igékben: 1. az ellenvetés, mellyet
 elő fordít, meg előzésnek okáért: *Ha mondjátok nekem:*
a' mi Jehova Istenünkben vagyon a' mi bizodalunk. 20.
 2. a' rá-valo felelet: *nem azé az, a' kinek magasságit és oltá-
 rit el-rontotta Ezechiás?* Ennekem mostan, Isten segitsé-
 géből, az Elsővel léfzen dolgom, abból léfzen Elmélke-
 désem. *Hogy ha azt mondjátok nekem: a' mi Jehova Istenünk-
 ben bizunk.* Itt kérdehetni, vallyon ugyan szoltaké így, a'
 Király és a' Nép; vagy csak rejájok fogja, mint az első?
 Igen-is; volt-is hírével az ellenségnek, mint biztatta ez
 istenfő Király a' Népet, a' Városban való bé-szállás szo-
 ruláskor. El-készértvén tudnia-illik minden-készéggel
 magokat és a' vároft, így szollot az egéiz Népek: *Erőf-
 sek és bátrak legyetek, semmit se félyetek, meg se renttenjete* 2 Chron. 32
az Affyriai Királytól, és a' velle-valsókaságtól, mert mi ve- v. 7. 8.
lünk többen vannak, hogy nem ő velle. Eő velle külső testi erősség
vagyon, mi velünk pedig vagyon a' mi Urunk Istenünk, hogy
meg segéljen minket, és mi értünk hadakozzék. Azért-is in-
 ti Rabláké, a' Népre fordított réizében Beszédének, ő-
 ket illyen képpen: *Ne csaljon meg titeket Ezechiás---* s-ne 2. Reg. 18.
vegyen rá benneteket, hogy a' Jehovában biznátok, mondván, 29. 30.
bizonnyal, meg-szabadit minket a' Jehova, s-nem adattatik e'
Város az Affyriai Királynak kezében. Tudván azért jól, hogy
 ezzel tartották mindenek felet a' Sidók, e' szállásban
 magokat; azért ő is leg-elsőben ezt erőlködi ki-tekerni
 kezeiből; híven hogy ezzel nyeri, ha nyeri.

Innen eza' Tanuság. *Az őrögnék, a' nehéz és Tanu-
 szoross állapotokban, első és leg-főbb fel-vőtt czélja ez, ság.*
 B hogy

hog y leg először is hitében, Istenben vetett erőf bizodal-
mában tántorgassa meg az Isten felő embert, abból ráz-
za ki tellyeséggel.

Tekéncsünk a' szent Historiában, mely gyakran mu-
storáltatja, ez ő gonosz tagjában: kiben biztok, hogy pár-

2. Reg. tot ütöztetek a; a' Jehovában biztok b? ne csaljon meg kérlek
18. v. 20. Ezechiás benmeteket, hogy azzal biztassatok magatokat, hogy
b v. 22. csak a' Jehovában biztatók, meg-szabadultok c. Valamennyi I-
cv. 29-30. stenek vannak, az ő Népeket az én kezemből ki nem ragadhat-

2 v. 35. Istened c. &c. &c. Mellyekben mind csak az egy hitnek
19. rész. benne oltására czélozot a' csalárd Eördög. Régi ravaiz
10. v. ártalmas praktikája ez a' Sátánnak. A' leg első ránk üté-

Szüléinket szintén szivek aránt: Nem haltok meg. Ezt
akarta mondani: Ne hidgyétek hogy meg halnátok mint
Isten mondta, mert csak a' nag'jót irigyl, mely a' meg-til-

tottgyümölcs ételből követne benneteket. Meg-fogadák
szavát, s ám valobā rajta is veszték. Így megpróbálván az

Ezer-mester az Első Adámon ez praktikájának veszedel-
mes foganatját, a' Második Adámhoz is ezt fogá, s ezzel

akarálc-útni inárol: Ha Isten Fia vagy, hadd meg e' kővek-
nek, legyenek kenyérré: mely annyit tót mint: nosza cső-

könjél meg, Isten rád-való atyai gondviselelésében vetett
hitében, ne várokozzál tovább az után, nyul rend ki-

völ-való czközkhöz, lám meg-lehet. Az Új Testamen-
tumbéli első Ecclésiát is, annak első gyűjtőgetésében,
ezzel akará el-fordítani, midőn amaz sullyos sorsban,

a' fő Mestertől, a' nagy félelccmmel csak nem mind el-
szakasz-

szakasztrá, miként az, ő maga jo eleve meg jóvendőlé
nékik: Imé a' Sátány kíván titeket meg-rostálni, mint a bu-
zát. A' hiteket akarta ki-rázni belőlők: mint kiteczik, v. 31.
ugyan édes idvezítőnk szavából, mely mindjárt követ-
kezik: De én könyörgöttem, hogy meg ne fogyatkozzék a' te v. 32.
hited.

Okai. 1. Mert jól tudja a' Sátány, hogy a' Hitimiat, Okai.
nem fér ő az isten felő emberhez: minden egyéb practi-
cái; s annál rettenetesb fenekedése s dühösködése is,
mind haszontalanok környűle a' hit miat: Minden tüzes
nyilait, (az az, leg szörnyebb és mélységesb mérgit) rá lö-
völdözze is, csak viszsza pattogoznak rolla, azt mond-
ja szent Pál. Ugy léven ez aránt a' nagy hitő keresztyén-
nek dolga, mint ama' jól neki puzdrázodot, jo fegyver-
derékben, karvasban, sisakban öltözött, s aczéi paist ke-
zében tartó, viselő erőf Vitéznek, kinn semmi lövések,
szurások, ütések és vágások nem fognak; mint ugyan Sz.
Pál előnkben adja, a' meg-jegyzett helyen. Azért hagy-
ja szent Péter, minek utánna, az Eördögnek ama' mi
hatalmas erőf ellenfélgünknek, dühös reánk vérhedése
s ez kegyetlen Orozlánynak ifzonyatos foga ránk fenése
felől meg-intett s tudósítot volna bennünket, hogy
ennek erőf hittel álljunk ellene: nyilván jelenrvén hogy ez,
s nem egyéb, a' mi miat a' dühös Eördög hozzánk nem
férhet.

2. Mert tudja azt is, hogy nem csak hozzánk nem
fér igaz Hitünk miat; hanem ezzel győzzük is meg őt.
A' mi hitünk, mely meg-győzte a' világot. János Apostol 1 Joh 5.4.
mondja. Az az, a' mi hitünk az az czköz egyedül, mely
által szert teszünk, az őrdögön és az ő orizágán való győ-

zödelemnek mind el-kezdődésére; fannak elebb elébb menetelire; f-mind pedig a' végben menetelnek bizonyos voltára. Menyiben hit által fogjuk meg, f-tesz-
 szük magunkévá, Christusnak, mint mi fejüknek gyö-
 zelmét, amaz ő biztató szava ízerént: *biztatok, meg-
 győztem e' világot*: és ugyan azon által ő cselekedik mi
 bennünk, és le-veri, f-meg-töri az Eördögöt a' mi lábaink a-
 lat hamar, mint Pál Apostol állatja.

3. Mert a' felől is derék tanult az Ördög, hogy hit
 nélkül az idvességnek eszközei haszontalanok; és sem-
 lőennek, nem engedünk, sem békeséges türelt a' hábo-
 ruságokban nem tartunk, *(mely által kellene a' féle állapa-
 tokban lelkünket bírunk)* és e'képpen a' jármot ki szegvén
 tilalmas eszközökhöz folyamodunk a' szorulásokban, f-
 Istentől el-szakadunk. Rendel mind ezeket meg bizo-
 nyéhatni. Azt jelenti Pál Apostol a' Sido keresztyének-
 nek, hogy a' *hallos ige* az Atyáknak a' pusztában, azért

Sid. 4. 2. *nem használt, mert hittel nem volt az meg-egyeléve*: Ezent
 kell érteni a' Sacramentumokról, és minden egyéb ez-
 közőkről is. Igaz engedelmeiséget is Istennek, nem-
 reherni, hit nélkül, mert az olyan engedelmeiség *hínek*

Rom 1. 5. *engedelmeisége*, az az hitből, f-nem egyébbűnnen szár-
 mazik, azt mondja szent Pál. A' békeséges türelmek is
 jármát, a' szorofs állapotokban az ember hit nélkül, igen
 hamar ki-szegi, f-Istent el hagyván, tilalmas eszközökhöz
 folyamodik, mely fokszor nyakát is szakasztja néki.
 Késerves példáját hagyá ennek Saul, midőn a' Philisten-
 foknak minden erejekkel meg kellett venni ütközni el ha-
 gyá Istent, f-a' Nézőhöz folyamodék, attól kért taná-
 csot: el-is veszte a' harczon, valamint a' meg-mondta
 valané-

vala néki. Így jára Ochoziás Király-is, amaz ő nyomó-
 zuságában; nem türe, nem vára Istentől, hanem az Ek-
 ron Istenehez folyamodék segítségért: f-ám ő-is el-veszte
 miatta. De még az Isten kedves emberi-is, fokszor ke-
 lerveffen meg elnek e'ben. Mint az istenfélő Asa Király,
 kire a' számtalan fők Szerescsenek rejá jövéen, Isteneben
 bizék, f-meg-vereték igen az Ellenség; az után más kif-
 febb infégében nem követvén e' jo utat, a' Syriai Király-
 hoz folyamodék segítségért: azt izeni Istent a' Prophétá-
 tul rejá, hogy *selette igen bolondul cselekedett: a' Syrusokat-is*
viszsa a' házimellőle, és tellyes egész életében az akkori ellenség
el nem áll rolla. Igazán fejeken telik ez illyeneknek, a'
 mit Isten Amos által mondott, f-ugy járnak, mint a' ki O-
 rozslán előt fut, f-medvével találkozik szembe, vagy a' ki ház-
 ban szalad, és a' falhoz támaszkodván kezével, a' kígyó marja-
 meg.

4. Mert, az Örök idvességre-is hit által tartatunk.
 Azt mondja Péter Apostol, a' Választott hűveknek, hogy
*Isten erejének oltalom feregével, hit által őriztetnek, az a' vég-
 re készítettett idvességre, hogy az, az utolsó rendelt időben,*
meg-jelenjék. Az az, hit által tartatik meg álhataroson
 nekik, minden ártalmok ellen, ez jövődöben meg-
 adattando örök idvesség. Tudja jolezt az Eördög, ki-
 nek semmiben nagyobb gyönyörűsége-is nincsen, mint
 ha mentől többen kárhoznak el ő velle: azt tartaná leg
 nagyobb boldogságának, ha a' Választottaknak egész
 feregét-is magával pokolra vihetné: azért előlködik en-
 nyire a' hitnek kötelét fel-bontani, hogy mentől töb-
 beket kerétheffen kezére f-el-szakasztással az idvesség-
 től. *Summa summarum*, Mivel az igaz Hit, a' kegyes em-
 bernek

bernek az az erősi bátyja, mely nyet magát az Eördög ellen oja, s-a' melytől az ő hozzá semmi képpen nem férhet; sőt a' mellyel azt hatalmasan meg-győzi: a' Hit, a' mely által az idvétségnek eszközei használatosok, és a' nélkül haszontalanok, nem is engedhet senki igazán a' nélkül lftennek, s-a' szorosi állapotokban, nem tarthatja magát végig békeséges tűréshez, nem várhat lftentől végig, hanem oly modokra f-állapatokra vetemedik, mellyeket lften meg-tiltott: és így önnon magát, ő Sz. Felségének rettenetes haragiában ejti; végezetre a' hit az, mely által az isten féltő ember, az idvétségnek minden ártalmi ellen hatalmasan őriztetik, hogy soha attól el ne szakadjon: e'től vagy on, hogy az őrdögnek, a' néhez és szorosi állapotokban, leg-elsőbb és főbb gondja, hogy a' kegyes embert először is hitiben haborgassa meg, s-abbol rázza ki tellyeséggel.

Hasznai.

Hasznai e' Tanuságnak. Ebben a' Tanuságban vagy on 1 nagy Fel-gerjesztés, 2 Vannak külömb külömb féle szép Oktatások is. 1 A' Fel-gerjesztő Intés két rendbéli emberekre tartozik: úgy-mint a' kiknek még hitek nincsen; és a' kiknek vagy on: Hogy mind a' két rendbéli jó idején készülyenek. A' kiknek hitek nincsen, fieszenek mentől hamarabb arra szert tenni; a' hívők pedig, gyenge romladosott Varoknak a' hova a' veszedelmek ellen fejeket fogták, jó idején kezdjenek építgetéséhez, s-erősítgetéséhez.

Mozdító

okok.

Mert ihon jönnek, vagy már jelen is vannak a' nagy nyomoruságok mellyekben ezentúl ki-mutatja a' Lelki erősi Bajnak, mint egy dühös Rabláké, vagy mint ama' rettenetes Goliath Orias önnon magát ki-áll majd, szörnyű in-

nyű ingerlő, f-lelket fojtogató beszédekkel. Gondold-ei ember mit tézen a' Pál Apostol szava: *Nincs nekünk Ehp. 6.12.*
tuszkodásunk a' vér és test ellen, hanem a' birodalmak ellen, a' hatalmaságok ellen, e' világ sejtésének világi fejedelmi ellen, a' levegő egekbeli Lelki gonoszágok ellen. Lelki, látod ez az ellenség, nem testi; Lelkedet is ostromolja, hidgyed. Másodszor; szörnyű volta, s-nagy igen nagy és dühös f-selejte veszedelmes volta is ez ellenségnek, jelentetik ezen szokban; akarván egyszer s-mind az Apostol, tudósítani bennünket, hogy valamenyi erő, kegyetlenség, mélységes practica, e' hohér Bajnakban vagy on, nagy alhatatósággal egészízen mind ellenünk fordítja. Azt is jelenti alább, hogy szörnyű *tűzes nyilait* lövöldözi *7.12.*
ránk: mely hasonlatosságból vőtt szóllás, néz ama' szörnyű halálos méreggel meg-kent nyilakra, mellyekkel ha kit meg-lőnek, mindjárt mint valami tűzzel, neki gyulad az, ég belől, mint az égő kemence, míg még a' lelkes meg-émesztődik. Illyen nyilak, az lsten. rettenetes boszú állásának érzéséből támadott ama' szörnyű belső rettentélek, mellyeknek *mérge* felől mondja szent Ijob, hogy a' *lelket is fel-itta: ilyen ama' kívól harczok, s-belől Ijob. 6.4.*
felelmek, mellyek miat nem vala nyugodalma az Apostolnak: 2. Cor. 7.9
s-indulatok, mellyek szent Jakab mondta kényt Gehennára tul gyulasztatott, és a' mint a' Ijob szava tartja, fogytig meg-3. 4.
émesztő tűz. Harmadszor, azt is igen előtünk kell vi. Ijob. 31.
felvünk, hogy ha az Eördögnek e' dühös ránk tűrés-f. 7. 12.
ostroma elő mégyen rajtunk, rettenetes romlásfál kell vesznünk. Nem csak úgy bannék ez vesnünk mint Ijobbal, hanem a' mint a' meg-vőtt Várban lévőekkel, testestől leke-

lelkettől rabságában élünk. Negyedszer, indécson min-
ker, a' meg-becsülhetetlen nagy nyereség, ha jó idején el-
Eph. 6. 13. készitvén a' harczhoz magunkat, ellent vehetünk a' gonosz-
időben, és mindeneiket végben vívén, meg-állunk. Ahon-
Apoc. 2. 7. vannak a' szép jutalmak készen, a' Christus kezében: A'
győzedelmesnek, adok az életnek fájának gyümölcsében, mely
vagy az Isten paradicsomának közepette. Ismét: Légy hit-
v. 10. 11. mind halálig, néked adom az életnek coronáját: a' győzedelmes,
v. 17. meg nem sértetik a' második haláltól. Vilázt: a' győzedel-
mesnek enni adok amaz el-rejtett mannában, és adok annak
fejér kövecskét (meg-risztat uj szívet) és a' kövecskén uj
írott nevet (a' fiúságnak bizonyosságát, melyet a' Sz. Lélek
mecz-bé a' szívben) melyet senki nem tud, hanem csak az, a' ki
v. 16. 17. azt vésti. Ismét: a' ki győzedelmes lesz, és meg-örizend mind-
18. végig az én cselekedetimet, adok annak hatalmat pogány népe-
ken, és bírja azokat vas-vefssővel, és müt a' fazakasnak edényi a'
képpen megerontatnak. -- És adom annak a' hajnal esillagot (a'
tellyes értelémnek és boldogságnak világát) A' ki győző-
3. r. v. 5. delmes lesz, fejér ruhában öltöztetik, és el nem törölme an-
nak nevét az életnek könyvéből, hanem vallást tévesz annak ne-
vről az én atyám előtt, és az ő Angyal előtt: azt mivelem, hogy
az én Istenemnek templumában oszlop legyen az ilyen ember,
és többé onnan ki nem jó, és ő reja felém az én Istenemnek ne-
vét, és az én Istenemnek városának nevét, az uj Jerusalemet
nevét, mely menyországba száll alá az én Istenétől, és az én ne-
vemet is. Végezzetre, a' ki győzedelmes lesz, együtt ültetem
v. 21. velem az én királyi székekben, mint én is győzedelmet vívtam,
és ülök az én Atyámnak székében. Ez a' minden kíváncs
jutalmaknak summája, az első sengétől fogva, a' teljes és
utolsó ki-folyó mértékig: ez lesz a' fizetésünk, ha c' vi-
lagon

lagon a' lelki ütközethez jól hozzá készülvén, jó har-
szunkat meg-harczoljuk, futásunkat el-vegezzük, és hitünket 2. Tim. 4.
meg-őrszartjuk. De a' már a' kérdés, mint kellene ebben elő- 7. 8.
mennni: a' kinek hiti nincsen, miképpen kellene szert rá
tenni; a' kinek vagyon penig, mint kellene ez nagy ütkö-
zetnek készíteni? Hitre micsoda mesterséggel kellyen
szert tenni, meg láthat a' Hármas Jajnak Első Prædicatiojá-
ban, a' Haszonban; ismét a' kétség torkából ki-ható Lelkekben,
a' negyedik Tanuságban a'nak Hasznában. Most abban me-
sterkedjünk, miképpen erősecsük-meg, mi a' kik hi-
szunk Hitünket, az ördögnek, szoros és igen kétes álla-
potinkban-való ránk útése, s-minden ostromlási ellen.
De mint hogy ez derék dolog, és ez a' Mesterség egész
órát kíván; halasztszunk Isten engedvén a' leg-közelebb-
való Tanétásunkra. Az Szent Péter intésével rekesz-
tembé e' dig-való Beszélgetésünket, azt hagyván az idő-
közben elmélkedéseket: Jozanak legyetek, vigyázzatok, 1. Pet. 5.
mert a' ti ellenségek az ördög mint az ordito Oroslan, szélyel 8. 9.
jár, keresvén kit bé nyelhesse. Kinek ellene alhatok erőssék le-
vén az hitben, tudván hogy a' ti atyátok fiaitól, kik e' világon
vannak, ugyan azon nyomorúságok törtettek-bé.
Segéljen a' mi kegyelmes Istenünk
bennünket. Amen!

MASODIK PRÆDICATIO.

2.Kir. 2.Könyv. XVIII. V. XXII.

*Hogy ha azt mondjátok nekem, a' mi Istenünkben
bizunk, &c.*

22 7-bris
1659 2
Sáros Pa-
taki Ec-
clesiában.

N immár Isten kegyelmessé-
géből, kézen vagyok, az ígért nagy
Mesterségnek ki-adásával; ha ti is a-
zok szerént, a' miket minap meg-
értétek, a' szent Péter előőkből a-
dott, snállatok hagyott szép intésé-
ből, el-készítettétek volna lelkei-
teket. Ertéstekre vagyon, Rablakének, a' Sátány nagy
Ezközének szavaiból, micsoda czélt szokot, a' nehéz
inségeknél idején, a' csalárd kékértő, az isté féltő hiveknek
meg-késértésekben leg-elsőben is fel tenni; tudnia-illik
hogy mindennek felett, hiteknek várát üsse-meg azok-
nak, míg egyéb derék erőszakokhoz nyulna, sziveket vi-
ja rájok, Istenben vetett bizodalombokból hajcsa-ki öker.
Mely minémő veszedelmes lelki practica is, megmutatá
az Első Adámon: meg-mutatja vala a' Másodikon is, ha
azzal Isten nem léfzen vala: meg-mutatá az Első Ecclé-
sián az Új Testamentumban, és az után is mind e' má-
napiglan. S-azért él leg-elsőben is ez álnok mesterség-
gel, mert tudja jól hogy az kegyes Emberhez hititől csak
ingyen hozzá sem fér, sőt az a' fegyver, mellyel ő rajta,
az ilyen keresztyén győzedelmet véfzen: hogy az idvef-
ség külfő eszközeinek is a' hit ad foganator, f-a nélkül né

C

használ

használ sem az Isten igéje, sem a Sacramentumok s egybe-
bek: nem engedhet ember Istennek, a' nehéz állapotok-
ban, nem tud illendőképpen tűnni szen vedni hit nélkül,
békételenlégből tilalmas eszközökre veremedik; s e' kép-
pen el-hagya Istent. Es mindenek felet, hogy az idve-
ség is hit által tartatik őriztetik végig, az isten félőknek,
minden ártalmok ellen. Honnan, legelsőben is dere-
kas Fel-gerjesztés jöve ki, mind azoknak a' kiknek hitük
nincsen; s mind pedig a' Hívőknek: amazoknak hogy
mentől hamarabb hitre igyekezzenek szert tenni; ezek
penig hogy hiteket készítsék erre a' nehéz ostromra. E-
rős Indító Okok adattatának előnkben, mert im ma-
holnap a' Bajnak ki-áll ellenünk, lelki Bajnak pedig az;
szörnyű lesz az ellenkezés; a' veszteség is, ha meg-győ-
zertetünk ki-beszélhetetlen; ha pedig mi leszünk győ-
zedelmesekek, oly jutalmat nyerünk melyben minden-
igaz és fő boldogság meg-találtatik. Mint kellyen pedig
készülni (mely már az *Oktató Haszon*) leg elsőben is a' Hit
szerzésben, utja rövideden előnkben adattaték: a' va-
gyon hátra, hát a' jelen lévő Híret, micsoda mesterség-
gel kell készíteni, hogy a' *nehéz időkben erőssen* meg-ál-
hassunk. E' következik mostan. Segéljen rejá, a' mi jo-
Istenünk! Amen!

2. Haszon. A' mi édes Idvezetőnk, e' világi állapotoknak példák-
Matth 13 jokban, sok külömb külömb féle mennyei nagy titkokat
&c. &c. hozot nap fényre, értetettettethatathatósan s igen vilá-
gossan, az egyébként vékony értelmű Tanévtványokkal.
Mi is, gyengeségünkhöz képest, mentől világosb érte-
lemnek okáért, értekezzünk e' nagy Titkokról, világi ál-
laporokból. Az okos Emberek, midőn valamely erős

haralmas Ellenség, s a' miat nagy vezedelem és romlás
jövend ő rejá, mit cselekedsznek? Ne menjünk mesz-
sze ihol maga ez szent Király Ezechiás (a' kinck példájá-
ból tanulunk egyébként is) a' példa. Ki meg-értvén, hogy
ama' nagy Oroszlán, az Assyriai Király, minden erejével
Jerusalem alá készülne, és a' Várost bizonnal meg-sakar-
ná szállani, s reá vijni; mindjárt tanácsot gyűjt, mint ^{2. Chr. 32}
kellene magokrol gondot viselni. Es legelőször is az a- ^{v. 3. 4. 5.}
kadályoknak el-hárításához nyulhat, minden vizet el- ^{6. 8. 9.}
fogat; Jerusalem körül az Ellenség elől; az után a' Város
kőfalainak építéséhez kezdet, erős töltéseket s bástyákat
esináltat, vitézlő néppel s éléssel a' várost meg-rakja, sok
fegyvert paist és egyéb *munitiokat* szerez, el-rendeli a'
Népet, Capitányokat, Hadnagyokat, tizedeseket állat-
ván elejikkben; és nagy szer szoval a' Jehova Isten nevé-
ben biztatja, s bátorítja őket: az Ellenség pedig el-ér- ^{3. Kir. 18.}
kezvén, annak minden ravaszságát, mesterséges *practi-* ^{és 19.}
cáját, csel-vevését jól észében veszi, kitanulja: és külön-
külön mindeniknek bölcsen ellene áll, s meg-jáczor-
tatja. Ezen a' lelki próbákban a' mi tisztünk. Ránk in-
dult az Eördög, egélz minden felekezettel, e' Világ e-
rőseit s kegyetlenit fellázasztotta, csodéttette ellenünk:
hogy ránk szállván s vijván lelki várunkat, ha szerét tehe-
ti, örök rabokká tegyen bennünket. A' nagy Istenért
ne vegyük nagy észre a' dolgot, fogjunk mindjárt a' ké-
születhez. Leg *először* is tartsunk tanácsot magunk kö-
zöt. *Másodszor*, az Akadályoknak kut fejét dugjuk meg
az Ellenség előtt. *Harmadszor*, értvén már a' szent Király-
nak példájából, az Eördög és az ő dúhós tagjainak szo-
kot *practica*jokat, hogy legelőször is hitünket útic, pro-
bálják.

bálják-meg; mi-is leg először-is minden úton módon,
c' lelki bátyáinkat erőssécsük-még. *Negyedszor*, tanuljuk
Ostromit-is, mellyekkel c' lelki Várunknak falait igye-
kezi rontani, mestertégesen hátra verni. Ha c' nagy do-
logban boldogul elő mehetünk, nyert perünk leszén.

I. A' Tanácskozás, mindének felet a'rol légyen,
hogy derék magunk el-tökéllésével, az Ur nevében,
meg-áljuk ő mellette a' lárt, el nem szakadunk róla. Il-
lyen vala-amaz szent Királynak-is Asának *szóvérsége*,
mellyet az egész Judah nemzetségével együtt Istennel
kötöt vala, minden kedvezés nélkül-valo meg-ölette-
réinek büntetése alatt. Mellyet mig meg-állának, valo-
ban nyerék; de hogy osztán meg-szegék, rajta vészték
igen, a' mint a' felső tanításban értettük.

II. Az Akadályok kut-fejcinek meg-dugásához ket-
tő kívántatik. *Elsőször*, azoknak meg-tudása; *Másodszor*,
a' meg-dugásnak mestersége. Az Akadályok fokak; de a'
mellyek itt ez aránt leg ártalmasbak, két félek: *Első* a'
Magunkban bizás. *Másik* a' Hihetlenség. Magunkban,
kiváltképpen ez háromban szoktunk leg inkább bizni:
elménkben, erőnkben, és jó szerencsénkben. Oh ártalmas in-
cselkedők s-kigyók ezek kebelinkben! sokszor el-is haj-
tották már lelkünket, a' mikor eszünkben vőtük ma-
gunkat. Így háricsd-el, először-is az elmédben, taná-
csodban bizást. 1. gondold-el-hogy az elmeség taná-
csosfág, Istentől, nem mi magunktól vagyon: mit di-
cselkedel hát velle, mit bizolabban? 2. a' parancsolat-is
jussón eszedben: *Bizodalmad légyen az Urhoz teljes szí-
vedből, és értelméddel ne támaszkodjál: mert mentől alább
nővünk magunk előt bölcseségünkben, annál fellyebb*

neve-

nevekedik hitünk Istenben. 3. a' nagy elme, a' nagy ta-
nács Isten áldása nélkül, tör embernek, nem elő nene-
tel; s-akasztófát-is hozhat végre nyakában, mint amaz 2. Sam. 16.
nagy tanácsos Achitophelnek. 23. & 17.

Erőd érteked felől-is ezeneket gondolhadd: ez-is 23.
mind kettő Isten ajándéka; sokan magok erejék fegyve-
rek, s-értekek miat vészték, mint Sámson, Saul; a' Mi-
dianiták Gedeon idejében; a' Syrusok Jorám Király éle-
tében; a' Moabiták, Hammoniták és egyéb számtalan-
gyűlevélz népek, Jofaphát Királyságában. Nagy szó az
Isten szava a' Soltárban. *Nincs a' Király, a' ki az ő seregének
fokaságában tartatnék-meg, az erőss, az ő erejének nagy volta
által meg nem szabadul. Csalárd a' Lo a' meg-tartásra, az ő
nagy erejével a' rajta ült meg nem tartja. Hadakoztak az
Izrael fiai s-harczoltak fokat, de nem az ő kardjokkal fog-
lalták-el a' földet (a' Canahánt) s-nem az ő karjok tartotta-
meg őket, azt énekli ugyan Szent Dávid, hanem az Isten
jobb keze s-karja, és az ő orezájának világa, mert jo akarojok* Solt. 44.

A' jó szerencse felől-ig-gondolkodjál. A' jó szerencsén
érted, vagy az Istennek kegyelmes gondviseletét: ha-
ennek tulajdonérod szerencsés előmenetelidet, jó, ez
nem magadban, hanem Istenben valo bizás; vagy értesz
valami vak szerencsét, mely néked jól forgatja a' koc-
kát, csak hol mi történetből minden ok kívül. Oh ne-
bizd-e-level magadat. Tuddé hogy forgandó a' szeren-
cse kereke: ha ma felül vagy, holnap nyakra főre fordít
alá. A' korso, sokszor el-megyén a' vizre; de egyszer
törve hozzák haza. Az egy néhány uttal valo jó szeren-
cse, tégedet kevésbé térszen, el-hírszed magadat, s-vak-

C. 3

mező-

merőségre vetemedél, és Isten késértésében egyeled-
Matt. 4. 7. vén, el-veszted magad: *Ne késértse a te Uradat Istenedet.*

Másik Akadály, a' Hihetetlenség. Oh nagy akadály ez, derék munkát kíván ennek el-hárítása. Kettő a' mi-
ket itt kell cselekednünk. 1. ez veszedelmes nyavalyát
csmértető mesterséget kell meg-tanulnunk. Mert mi-
képpen az Orvosi tudományban, a' nyavalya igaz nemé-
nek, s annak valóságos okainak meg-tudása, kezdeti a'
gyógyétáknak; úgy itt is. 2. az igaz és leg jobb orvósá-
git kell fel-keresnünk. A' nyavalya állapotját egy jobban
ki nem mutatja, mint a' *pulsus*, a' verdekő *media* nevű ér.
Azt szoktác az Orvosoc meg-nyomni, s onnan mindjárt
ítéletet tehetnec a' beteg állapotjáról. Háromra figyel-
mezzünk itta' verdekő érnek, a' mi indulatinknak meg-
illetésében. 1. az Isten fenyegetésin mint esik meg a'
szívűnc; 2. az ígéretec mint illetnek meg; és 3. az kül-
fő czkőzőkhöz mint viseljük magunkat. Ha a' fenyege-
tés ec kettőt szerez nec s' visz nec végben bennűnc, ugy-
mint meg-félemlést, és szorgalmas bűn el-kerülést;
jól vagy on a' dolog: ha nem, hihetetlenség foglalta el
szívűnket. Így az ígéretekre, mind időszerei s mind örök-
ké. valo jok felől, ha lelkűnk érezhető képpen meg-ha-
tódic, s bizodalmasson hiszszűnc s várjuc a' bé-telylese-
dést, az Isten szavának, melyet ő szollot ereje által; hit
ez: de ha réto vázunc, habozunc mint a' hánykodo ten-
ger; hihetetlenség egyeledet hitűnc köziben. Hasonlo-
képpen midőn Isten modokat, czkőzőköt, mutat, s
azokhoz támaszkodunc, azokban nyugszic szívűnc; hi-
hetetlenség bennűnk, s mentől inkább ragaszkodunk
a' teremtetett dolgokhoz, annál inkább el-vonodunc a'

Terem-

Teremtőtől. Mint hogy penig felette mélységes itt a'
mi szívűnknak csalárdkodása, mesterségesen el-színli
fogyatkozást; im oly proba követ adok ki, melyen-
csalhatatlan képp meg-probálhadd, ha tisztá-e a' szived,
az czkőzőkben valo bizakodástul, vagy hogy valami bál-
vány Istenké- lappanganac még abban. Háromban álla-
proba. 1. azt próbáld igen meg, ha az czkőzőkkel ha nem
tóm minéművek is azok, *úgy élsz-e, mint ha ingyen sem élnél*,
az az isteni félelmed, s ő benne valo bizodalmad; akar
legyenec modaid dologban, aharc, mindenkor ugyan
azonoc: tudván hogy az oc Isten áldása szerénthasznof-
fok; a' nélkül haszontaltnoc; sőt sokszor többet ár-
nac? 2. Ha mikor az czkőzőkben meg-fogyatkozól-
is, tisztvedben mindazáltal nem állasz hátra, hanem Isten-
ben bizol, előtved viselvén Jonathán ama' szavát: *Mind 1. Sam. 14.*
egy Istennek, sok vagy kevés által meg-tartani. 3. Ha mikor
dologban boldogul elő-mentél, nem hányod veted-e
az czkőzőket; hanem az áldást csak Istennek tulajdoné-
rod? Ha valósággal így találod ezeket, oh bizony jól
vân az állapot; de ha ellenben, csak olyankor bizol s
bátor a' szived, mikor elég modod vagy on a' dologban;
ha penig ninesen, el-csüggetz, és csak nem esel kétség-
ben, tisztvedben meg-csökönsz, sőt hátra-is állasz; vagy
szolgálván az állapot, a' jo modokat, czkőzőket forga-
tod, azoknac tulajdonétsz többet, mint sem az Isten-
áldásának; titkos ragadása s támaszkodása ez szived nec
az czkőzőkhöz, s ugy alattomban valo hihetetlenség.
A' kik botot vagy mankóthordoznac kezekben, így pro-
bálhatni meg, ha valóságos nyomorékok-e, vagy nem:
táncs, el a' botot vagy mankót kezei szorocsal, s ha

BY 1011

nyomorékoc, azontul földre esne; ha nem esne, jele hogy nem olyanoc. Nyilvánágos jele azért ez, a' mi szánta benna hitőknec, hogy ha miga' jo czkőzőc modoc kezünkben vannac, bizunc és előmegyunc tisztünkben; ha penignincsenec, el-ijedűnc, és semmi szép igéretiaz igaz mondo erőfs Istenec, lábunkra nem állathatnac, hogy bizpánc és istenes tisztünkbe előmennéc. Oh nyomoréc szánta hit? hiszem nekűnc mondhatná az

Matt. 10. Urilleyenkor: *mit fellek kicsinyhitűvec; ha ama' holnap tűzben* vettendő mezzei füre, *Isten annyira gondot visel; mentől* 26. & 6. 30. *inkább ti rejátok, oh kicsiny hitűvec!*

Igy fel-találván e' nagy félszedséget-is hitűnkben; lássuc már mivel orvosoljuc e' hihetetlenégeket. Két rendbéli orvoságoc mondoc közönségeft, s' kiváltképpen valót. Közönséges Orvoságunc e' légyen. Vegyűc

Eph. 6. 17. a' *léleknek fegyverét, s' ezzel a' Hihetetleniséget űkűc által,* Sid. 12. *fel-vévé magunkat a' szántaságoc, e' féle szép Szent Irásbéli* 13. *mondásoc s' tanulásoc által: Az igaz hitbőlél, és ha* Sid. 10. 33. *ki magát elvonosza, azt az én lelkem nem javolja.* Minémő- Mos. 4. K. *vek valánac amaz zugolodo hihetetlen Sidók, a' kik nem* 14. 29-30. *akarvára Jchova nékic, a' Canaan földében valo laká-* 31, 32. *sok felől, tört esküvélenec hinni, ki-rekeszteténec on-*

nan: ezenképpen minden hihetetlen, ki az Isten-igiretinec hitelt nem akaradni, nem eresztetik-bé az igéret-nec földében, az ígért dolognak örömét nem éri; sőt ha igen előmegyen a' hihetetlenységben, a' mennyei Canaanbol-is ki-rekesztetic. Azért int oly szorgalmatosson az Apostol azoknac a' vakmerő hihetetlen Atyáknac példájokból: *Féljűnk annak-okaért, hogy valami modon, a' nyugodalomban-valo beámenetel felől tört ígértet hátra hagyván,* Sid. 4. I. *valaki*

valaki közöllelek késedelmeskedésemit, abból ki-rekesztetnek lenni ne láttassék. E' féle helyec felől-valo gondolat, a' hihetetleniségnec tűzelségét igen szokta oltani. Annyival inkább, ha ezekhez adjuc, minémő nagy méltatlan boszszut tézen e' vétecc mind Istenűnkben, s' mind mi magunkon. Istenre hazugságoc kén, azt mondja szent János: *a' ki Istenec nem hiszen, hazuggá teszi* úgy-mond, 1. Joh. 9. *ötet.* Magunkal penig mit cselekedzic, eszűnkben. ve. v. 10. *hetjűc Pál Apostolnac e' szavából: Nem mehetek-bé (a' Sid. 3. 10. pártos Sidók) a' hihetetleniséget.*

Kiváltképpen-valo orvosága az Hihetetleniségnec áll ezekben. A' mi a' *fenyegetések* illeti, hogy azokra meg-rittenjűnc; és a' bűnőknec el-kerülésére adjuc magunkat, ilyen okoskodásokkal hajtogassuc szívűnket: Ha király, vagy valamely nagy hatalmas fenyeget, meg-ijedek igen, s' haragját szorgalmatosson el-igyekezem kerülni: hát az én mindenható Uram Istenem menydörgő fenyegetésire, bátor és vigyázatlan lennék? *Féljűnk attól* Matt. 10. *s' meg-bántását nagy rettegéssel kerüljűc, a' ki csak az* v. 28. *egy testűnköt ölheti is meg: hát a' ki testestől lelkestől Gehennára vethet, attul sokkal inkább nem félneké, s' bántásától nem ojnóké sokkal inkább magunkat? Az Igéreteknek dolgá-* *ban így okoskodjunc: Ha csak hiteles ember szaván,* *s' kezelségén-is meg-szoktam nyugodni, Isten beszédén,* *mellyet esküvéssel pecsételt-meg, nem állanéc, nem nyu-* Sid. 6. 17. *godnám-meg nagy örömmel? Az Elzközőc részéről-is* 18. *hasonlo képpen elmélkedhetűnc. Ha a' nagy és méltó-* *ságos ember szavánac ember hitelt nem ad, hanem még* *zálagot kíván tölle, nem veszi a' jo neven, meg-harag-* *szik rajta: minémő nagy szégyen, ha én csak az ujom-* *D végig,*

végéig, csak míg az állapotoc szolgálnac, addig hiszek Istennek? Ha egy pénzni hitele nincs valakinek nállam, hogy lehetne száz forintni? Nem bizom Istenben ez életre tartozó dolgoc végett, s még is azzal tartó, hogy bizom az öröcké- valóc végett? Az ezközöc csak ezközök; a fő cselekedő, ki egyszer s mind szabados cselekedő, az Isten: mikor néki terític él az ezközöckel, mikor úgy terític nem él: ha akarja kiesiny ezközöc által, sőt mikor akarja ellenkező ezközöc által is nagy dolgokat cselekedic. Ennec felelte, *ő ad minékünk életet, lélegzetet s mindenecket: ő benne élünk, mozgunc és vagyunk: nincs semmink a' mit nem vőtünk volna*; miért ragaszkodnéc hát szívóné annyira az ezközökhöz, mint valami Istenhez: inkább, tisztúnk nec gyakorlásában, hogy ne élnéc a-zockal úgy, mint ha nem is élnéc, hogy csökkönénék meg Istenben vetett bizodalunkban, keresztényi hivatalunkban hátra álván, az ezközökben-való megfogyatkozás miat: és végezetre dolgainknac jó kimenetelit hogy tulajdonitanóc azoknac, tudván hogy *az Uré a' minden modon-való megcsabadérés, s ez szerént az azért-való dicsőség is egyedül csak övé?* E féle agyaskodások kezdic a' rut hihetlenséget vélunc meg-untatni, mely miat még magunkat is meg-unnyuc, s ellenc harczolunc minden hihetlenség nec.

III. Már Isten kegyelméből az Akadályokat, mint valami peccans nedveségeket ki-tisztítván; a' Hit igyenes meg erősítés nec mestersége következc. Melyben így menj elő. Először, *tekintélj ottan ottan a' Jესusra, a' hit nec kezdőjére és végezőjére* (a) de nem testi szemmeddel, mellyel nē-is láthatnád most őtet, hanē ezen te hited nec szemci-

Cecl. 17.
v. 25.
v. 28.
1. Cor. 4.
v. 7.

Jon. 2. 9.
1. Cor. 1.
v. 31.

2. Sid. 12.
v. 2.

szemeivel. Eő nemzette a' hitet benned; bizony ő neveli, s vilzi is tökéletességre: *a' ki el-kezdette mi bennünk a' jo dolgot, végben is viszi*, azt mondja Pál Apostol (b) Menyit használt régen, a' tűzes kigyoktul halálra mar- doftaknac, amaz fel-emelt ércz kigyora valo fel-tekinté- sek; a' tűzes mérég halálos erejes is mindjárt el-ölödött bennec, és a' haló félben lévő életek is meg-ujult ottan: menyivel inkább a' valóságra Christusra, melynec a' csak árnyéka vala, hitbéli, nem egyszeri, hanem gyakor fel-tekintés, mind a' hihetlenség nec tűzes mérgét el-öli, s mind penig lelki életünket, mely hitből vagy on, igen meg-ujétja. E' tekéngerés penig, úgy létsen hitbéli, ha nem csak pusztá rá bámulással vizsgáluc Christust, az *éa letnek Urát*, hanem az ő felölle valo szébnél szebb igére-tekben, erősi hiedelemmel, és hozza, ragaszkodással széléljuc őtet: tudván hogy a' miként, e' féle igiretek nec hallásából vagy on a' hit maga; úgy nevekede se s inkább in- kább meg erősödése is abból vagy on. Ugy annyira, hogy valamint a' gyakor *étel ital* által nevekedic és erőf- sődik a' test; ugy az hit, mentől inkább be-merűla' Chri- stus felöl tett sok rendbéli igiretekről-valo szünetlen el- mélkedésekben, annál inkább néki hizakodic, és erőf- sűl, mint Péter Apostol szoll.

Másodic ezközé a' hit meg erősítésének, az imádko- zás: mind azért hogy minden igyekezet az imádsággal szerencsés; s mind hogy ez ugyan kíváltképpen valo ez- közűl is rendeltetett erre a' végre, mint meg-tertsic a' Tanétványoknak, és ama' havas gyermek Attyánac pél- dájokból, kik is ezt az utat követtéc: *Uram neveljed a' mi hitünket! Hiszek Urá, légy segítségem az én hihetlenségem nec*.

D 2

Harma- 24.

b Phil. 2.
v. 6.
Num. 21.
v. 9. &c.

Rom. 10.
v. 17.
Solt. 104.
v. 15.

1. Pet. 2. 2.

Luc. 17. 5
Marc. 9. 7.

Harmadic ezköz, meggondolni azt a' kinec hittűnc, ki nem valami mulando ember, hanem öröcké- valo Jehova. Oh ez is igen meg-szokta a' hiter erőlsétni. Az embert jobban esmérhetjűc, hogy nem mint benne bizhatunc; de az Istent, mentől jobban esmérjűc, annál inkább ragaszkodunc hozzá. A' hihetetlenségnek egyic szűlő anyja, az Isten indultatos esmérétnec nem tudása; ellenben pedig, *azok biznac Istenben, a' kik az ő nevét es-*

Sol. 9. 12.

2. Tim. 1.

v. 12.

mérk, így énekel szent Dávid. Ez Isten fontos esmérése erőlséte meg szent Pált hitiben, mint maga vallást tést: *Tudom (az az jól esmérem azt) a' kinec én hittem, el- is hittem magammal, hogy meg-örizheti ő az én nálla leestette- met, amá napra.* Kertőt kell pedig kiváltképpen Istenbē, e' dolog végezt tudnunc, esmérnűnc, 1 az ő hatalmát, 2 igaz voltat. Ez gondolattal, mondja szent Pál hogy Abrahám meg-erősödöt hitiben, *tökéletteffen el-hitervén magával, hogy a' mit ő igért, meg is teljesítheti.* Sárának-is, vénségében mikor már a' természet-is meg-szűnt volna benne, a' nélkül-is meddő lévén ő, aza' hiri győmölczőz- teté meg-méhét, mellyel *hűnek hívé azt, a' ki neki magzatot igért vala,* ugyan szent Pál állatja. Ezec a' Hit erőlséte- fére rendeltetett meg-szenteltetett ezközöc, ezekben gyakorold magadat, ha hitedet meg-akarod erőlsétni.

Rom. 4. v.

2. 1.

Sid. 11.

v. 8.

IV. A' negyedic vagy utolsó dolog következic, tud- nia-illie az Ostromlás közben- valo mélységes *practica-* kat, s-mesterséges eselvetéseket miképpen kell hátra- verni. Ez is kertőben áll: 1 E' család mesterségeknec idejcc koran- valo ki-tanulásában; 2 a' hatalmas hátra- verésben. A' *Stratagemak* nac, mesterséges esel- vetések- nec ki-tanulása, leg elsőben-is mely szükséges légyen, meg-

meg-terfzic avagy csak a' hadi állapotokból. Aza' Ka- pitány tud magára jól vigyázni, s-gondor vífelni, a' ki az ellenségnek minden állapotit, szándékát és igyecke- zit idején korán meg-kémleltette; boldogtalan a' Had- vífelő, ha ezekben semmit idejében meg nem ért, lűtve téfzic a' mint szólni szoktat az ollyan alá. Csac ez egy- szeri, kétszeri Ostromlásban, Jerusálem alatt, az Eördög az ő tagjaiban, menyi *practica* it mutatja ki: méltó igen eszedben vened, s-idején korán meg-jegyezned, mert te ellenedeis, nagy részénc, azokkal él.

2. Kir. 18.

20. 8c.

I *Practika*, mindjárt a' Beszédnek kezdetibē: *Azt mond- játoc talám, noha csak hasonlatansó, vagyő tanácsunk, &c. kibē biztok? &c. A' Sido ige így vagyon, csak ajakok szava, az az, olly szó, melyben semmi valóság nincs, nemis telic sem- mi benne. Mellyel minden bizodalmost, s-Isten ke- reféseket csufolja; mint ha így szolt volnat Bezzeg szin- te a' féle hívságokkal, minémő a' könyörgés, egy más ha- szontalan biztatása, imide amoda valo reménség, s-több e'félleccel szoktat hadat verni! Valóban meg-ijesztitec s-futamtatjátoc az ellenséget ezekkel! Seilicet! Kar kell s-kard bővön, a' had veréshez: Hol vadnac a' fok jó vitézid: no! sa harczoly- meg véléim két ezer lovat adoc hol adhat! a' kik azokra üljenec. Oh mely fokot meg-csal- ma-is, még a' Keresztyénec közzül-is, czzel az Eördög!*

v. 23.

2-dika' 21, 22-dik versékben vagyő, melynec summa- ja ez: Istenbē bizol? Ne bizzál, mert tudod mint meg-bá- tortad őret, el-szakadtál tőlle, az Egyptus Királyához folyamodván; ennec felette a' régi vallást meg-hábo- ritottad, ujat hoztál-be ő ellenc. Oh nagy káromkodás!

3-dika' 23-dik versben foglaltatik: *Mostan pedig, vallyő*

D 3

a' Jeho-

a' Jehova nélkül jöttem. é' fel ez hely ellen, hogy el-vefesse azt? a' Jehova parancsolta nék, menj. fel az ellen a' tartományellen, s' a' vesse át az. A' Prophéták jóvédőléiből értették volt ők ezt. Melynek-isez a' summája: Ha meg nem adod magad, Isten ellé állasz. Azon kívül is hijában bizol Istenb, mert ő küldöt engé rejád, mivel hypocrita vagy. E' vala Ijoban is az igen nagy késértet az Eördögötől, és a' mi keservefőbb tulajdon barátitól is, kik mind két részről azzal boszszontották a' nagy kinos szentét Istenec, hogy csak béresi kegyesség volt, minden isteni félelme, csak a' jó állapothoz kért szolgált Isten. Így téged ma, a' rajtad fekvő nagy nyomorúságokban, s' adná Isten, hogy oly igaztalanul mint Ijobor, de félcé rajta hogy igen igazán s' méltán: Hypocritaság volt minden Isteni szolgálatod gyermekeséged ultra, csak immel ámmal szolgáltad Istenedet, né állottál ellene s' a' Hit, s' a' kegyes élet inkább inkább meg-vefztegetődéfinec, hanem még partyát fogtad, elő segélletted. Tuddé mint fel-engedted vetni sok bálványszobornac fundamentumát: a' *Nechustant* a' botránykötésnek követ, nem vetetted ki az utból, nem rontottad el, hanem még meg-erősítetted: háborgato, nyomorgató, üldöző s' hívságos voltát mint *Esaü*, s' a' többi. Mellyek előtt se té se tova nem tekeredhetel: mert a' magad lelki-csinéreti téfzen bizonyosságot ellened.

4-dik praetika, azon 25-dik versből: nem szeret, gyűlöl az Isten, azért küldött illy hatalmas ellenséget, kinek e' világon nincs mása rejád; im nem-is segített fohunнан: jele hogy el-vetett magát. Nem valami haszontalan kókós-is volt ez, úgy hidgye minden, mert maga az Isten-is az Assyriai Királyt a' Sidó nép, ő haragja

vesztet

vesztetéseinek, és busulása botjának nevezi. Minémü nagy szörnyü proba legyen pedig ez, meg-teszic Dávidnac ez buzgo reménkedésiből, ez illyen nagy ostora ellen: *Uram a' te busulásodban ne fegy-meg engemet, és a' te haragodban, ne ostromoz engemet. Uram a' te busulásodban, &c.*

5-dik az 33-dik 34-dik versekből, és a' 19-dik részec 11-dik, 12-dik 13-dik verseiből. *Magad hallottad mit cselekedtenek az Assyriai Királyok, minden egyeb tartományoknak, teljességgel-vefztvén, el-törölvén azokat, s' te menekednél-még! Válgon meg-szabadították-e, a' pogányokat az ő Istenek, kiket az én atyám el-vefztetnek, Gozánt, Charant, &c.* Azám hogy azt akarja el-hiretni, hogy csak lehetetlen meg-szabadulnioc.

6-dik a' 31-dik versből: *induljatok tractában, alkudjatok-meg velem;* az az szép szerént adjatok-meg magatokat. Melyben tilalmas eszközre, reméltelenségre, és Istenben vetett hírekben meg-csökönésre, s' őt annac teljességgel el-vefztésre kizsarteti. Két nagy erőfő indérásokkal; egyic kicsegetés, másic rémítés. Ha e' tanácsánac engednec, azt mondja s' igéri azon versben, hogy békével maradnac örökségekben: *egyec úgy-mond ki ki szö.* 5. 31, 32. *Lejéből és síg fájából, és ki ki mindigék az ő kútjának vizéből. Niglen el-jövök és el-vefzlek titeket, a' ti földötökhöz hasonló földre, gabonás és boros földre, s' a' többi.* Ez ám a' *hec omnia tibi dabo*, mind ezeket néked adom. Kit nem ütött a' Sátány e' praeticájával, inárol le? Más felől, rémíté-ijeszté rettenetessen, ugyan azon versben: *kérlek ne haljatok-meg, az az, ne várjátoc arra, hogy erőfőzaccal víjam e' várost reátoc, és egy lábíg fegyverre hanyattaslatoc:* Fellyeb pedig a' 27 versben, azt kiáltja teli torockal a' kercit-

keretében lévő sokaság hallattára: *Nem te hozzád, hanem a' keretében ülő férfiakhoz küldöt engemet az én Uram, hogy azok meg-egyek az önönök ganajokat, és vizelleteket meg-eggyák veletek együt.* Mint ha szánna-is egyszer mind (szűnyog módon) őket, így szólván: Oh nyavalás szegény nép mire jucz majd kemény vak merő királyod miat? ganéjodat kell ezenről a' nagy szorulás miat enned, vizelletedet innod: álljatok el kérlec magával-is jól tehetetlen királyotoc mellől, ne vesztésétecs magatokat, *jöjjetek-ké hozzám.* Nosza szívket általutó két élű tőr! Ezen practicáját forgatja ma a' család Sárány, midőn rajtunc lévő sullyos sorsunkban, s ki-beszélhetetlen szorulásunkban, melyben minden emberi segedelemben meg-fogyatkoztunc, és csak az egy Isten gyámolunc: hol ki-cseget hol rettenetes képpen ijeszt: ha ki jöttöc hozzám, nem lészem semmi bántástoc, jól lészem dolgotoc. Más felől megint ezt hánja: nem jó a' vallástoc, azért vannak rajtatoc mind e' nyomoruságoc, mint fellyebb szoll vala Ezechiás ellen; változtassátok-el hiteteket, álljatoc ez vagy amaz Vallásra; tegyétecs ez vagy amaz Hatalmas-nac jármában nyakatokat: még meg könyörül Isten. Egyébként széllel futattják-el ezentől édes hazátoknac még a' porát-is, tisztelletes véneirecs s-cseccsemdöitecs fegy-verre hányattatnac; magatoc penig holtig valo keserves rabságra vitettettecs. Mellyec, oh sok helyeken már meg-is estene!

Ihol csak könnyen ez egy uttali Ostromlásából a' Sáránknak, menyimélységes practicait, mesterséges és igen veszedelmes esel verést nyomozók fel! Hát még a' többiben menyit találánac! mellyeket én mind ez, s mind
penig

v. 31.

penig több, eleitől fogva vívelt dolgaiból a' menyire én számot tarthattá azokra, jó rendben vévén, ilyen csomóban kötve adoc előtökben, mindjárt a' hátra verésék-nec, s deréc meg-jáczkodtatásoknac Isten segítségéből, modíával egyetemben.

Három karban forog, a' mint sájdéthatom, az Ezer-mesternecc, a' keresztyén ember hiti kőről valo inceskedése, a' szorós állapotokban: *Elsőben*, arra akarja venni, azt igyekezi el-hitetni velle, hogy elég csak akarmi hit-is néki, csak légyen hit: holet Christus Urunc meg-igér-*Matth. 17.* te, hogy csak a' *mustár magni hit* által-is nagy dolgoc men-*19, 20.* nek végben: és hogy ő nem veti meg a' csak alig *fűstől* *Matth. 13.* *hitet-is.* *Másodszor*, ha erre az Isten féltő embert rá nem-*v. 26.* veheti, igaz hitit ocsárolja sok képpen, hogy ahoz nem bizván, meg-fogyatkozzéc. *Harmadszor*, az ő mesterkedic, hogy nem tagadhatván a' hitinecc valóságos jóvoltát, ki-űsse azt; és ha szerét teheti ugyá el-is olcsa tellyeséggel.

A' mi az *Első* illeti, hogy akar mi hit-is elég volna a' nehéz időben valo meg-állásra: hogy akar mint éljen ember egyébként, csak higye hogy irgalmas az Isten, az ő Fiát adta e' világért: hogy ennec feletté jó értelme vagyona' hit dolgaiban, reméll Istenben; elég e' szintén, mert a' *ki hiszen idvezül*, azt igéri az Idvezető. Ezt így *Mar. 16.* verd hátra: Nem igaz Sárány, hogy akarmi hit-is elég v. 16. légyen, mert vagyon *ördögi hit-is*, mely nem biztat, hanem *reszkettet*, azt mondja szent Jakab: vagyon ennec *Jac. 2. 19.* feletté *hypocrita hit*, *holt hit*, mely nem *halszál*, minémő v. 20, 26, az a' hit, mely enyett ember akar mint él, az az nem-*14.* gyömdölcsős kegyes szent étellel. Sárány! a' mustár mag-nai hit-is deréc nagy tehetségő, s ha csak *fűstől* *gyertya*
bélmi-is,

E

belmáis, 'nem vétí meg a' szelid Közben; jaro; de ugy ha
valósággal Christushoz támaszkodó az, a' melynecc tud-
nia illic ez a' meg-gyökerezett bizonyossága a' szívben...
Gal. 2. 20. az így szoltatja: *Élek többé nem én, hanem élen bennem a'
Christus, és a' mely életet most élek a' testben, az Isten fiában-
való hit által élem, ki fűszerezett engemet, és adta magát én érte-
sem.* Jegyezd meg ezt, *én értem,* lá az idvelséges hit, nem
csak így mondja a' mikor inár fekkella' közönséges igé-
retet venni *(applicativé)* *'e világért, hanem, én értem,*
Gal. 5. 6. úgy mond. *Szeretettel járhatók; vagy munkálkodo az ő
mértéké vagy állapotja szerint, a' valóságos jó hit, ha-
kisiny is: szív-tisztelet az: szeretetben meg-gyökerezett,*
Eph. 3. v. *színdamentum* *vörte,* és a' Christus egész hozzánk való sze-
relmé felől indítottó, bizonyossá tévő. Nem ilyen penig
az akar mi hit. Menj dolgozdra Késértő! a' te akarmi hi-
teddel.

Nem nyervén ezzel a Sátány, a Második rendbéli Fraskáihoz nyúl: ocsárlani kezdi igaz jó hitedet. 1-ben is, hogy micsoda az a te hited, tudod hogy nem minden hit használ (mert nem szegyenli ő, mint házugságnak áll-
tya, egyik szavát mássikkal árczol csapni) ama Hypocri-
ta Simon Magus úgy-mond hitt, Herodes, Keresztelő
Jánost becsülte, örömeit halgatta, sokban szavát meg-
is fogadta, s a több ideig hívők kik örömmel veszik be az
isten igéjét: I-mit használtak mind ezek nékic? Ide hoz-
hatnáz oda fel emlegett első Práctikát-is. Mint tudod ki
ez szeget? Külömböztesd meg a hitet, mint am az e-
lébb. Mellyet rendben így cselekedhecz. Az igaz hit,
vagy nagy vagy kicsény, a csak el-hitetéstől fegyéb nem
igaz hittól c négyben választatik meg. 1 természetiben,
az igaz

az igaz hit, nem csak kőzönségcsfőlen hízi Christust mi
Idvezítőnknek, hanem valóságos bizodalommal hozzá-
ragaszkodással, maga személyére is felmérvé venni; így:
én Idvezítőm, mint Thamás: *én Uram, én Istenem*: miként Joh. 20.
ezt ám a' szent Pál példájából is meg-értők. 2. az igaz hit,
hit, az igénec, és könyörgésnek szolgálatában szokot
nevekedni, melyek által, mint ő czöközi által nemzette-
is azt Isten, miként ezt is csak az előbb értők. Immár
penig a' csak maga el-hitetése embernek fégyéb színes
hit, ennek egyikét is nem sokra tartja. 3. az igaz hit a'
nehéz késértetec által nevedec, féltellessedec tökéle-
tesedec, küzdven a' kétes félelmekkel. Azt mondja Sz.
Péter, hogy *valamint a' tűz meg-tisztítja az aranyat, szin-* 1. Pet. 1. 9.
tén úgy a' hitnek az ő késértetec általa való meg-probálása (mely 7. 7.
drágább az aranyac meg-probálásánál) meg-tényesíti: né-
künk dicséretünkre, dicsőségünkre, és tisztaságünkre, mikor
a' Jéhus Christus meg-jelenedik. De a' haszontalan tulajdo-
nétást, fégyéb fejt hitet, csak akarmi kereszt viseléséne
sütös hővsége is el-rúti, mint ama' kőves földben neve- Matt. 13.
kedet buzát, nem verhetvén az jó gyökeret a' földben. 20. 21.
4. az igaz hit, gyümölcsös mint félyebb hallóc, *meg-*
tisztítja a' szívet; úgy annyira hogy semmi bűnne szc-
relméalattomban nem tartja meg, oly ok alati, hogy
azabbal való meg-jobbultat, fannak czöközeit gyűlölné,
hanem inkább fézeteti, ohajtja és hogy azt *naz ő tagjai*
köz-ör-lappango, félmjénec törvénye ellen hadakozó erőtelen. Rom. 7. 5.
sege más, hamar el-nem érheti, ugyan nyög lelkében, 23. 24.
így opánikodván szent Pállal: *En nyavalyás ember? kicsoda*
ragad ki engem, a' halálmak és testéből? Az egyéb fejt hit
penig, nem érkezőn is eddig, mint a' Herodész, mely al-

kalmas mezfizére ére ugyan, mint csak élő hallok; de nem, nem el addig, hogy Herodiását el-hagyhatta, vetethette volna véle. A' mia' kis hitet illeti, magad hoztad vala az élő Sátány! hogy ha csakannyi is az, mint a' füstölő gyertya bél, s-alig akadott szikra, nem utálja-meg a' szeléd Christus: a' kis bimbó f-jövés is a' szelő tőknén, azon törőkből nevedet, azon tű gyűkérnek nedveségével tápláltatik, mellyel a' nagy vesztőzök: így a' kis hit, csak legyen igaz, azon Christust fogja, s-azonbol szija a' lelki erőt. Végezetre, hogy a' hit (mint Rabság akarja vala a' szent Királya el-hitetni) és az a' béli Isten keretés, könyörgés és megtérés által, csak haszontalan volna az hadban, sok kar, kard nélkül, a' sem igaz: mint meg-mutatja az Istaël egykori állapot.

Exod. 17. ja a' pusztában, mikorám a' gonosz Amalekit meg-űtőköt. Sőt ott, azt jelentia' Szent Lélek, hogy mind többet tött, az egy Mozes kezénec az égre emelése, könyökjénec, ama' szegelyet-kő Messiásban meg-terésével s-buzgó könyörgésével; mint sem Josué-nac minden fű-sok kivont fegyver. Bizony Ezechiás is, nem karjával s-kardjával, hanem Istenben vetett erősz bizodal-mával, s-az Jehova orezájánac fű-kérésével, ver-ei az Assyriai Királyt, Jerusalemaol.

II. Ecképpen ocsátja a' Sátány a' hitet: az igaz hit Jse. 2. 14. sok jó gyümölcsel vagyon, mint szent Jakab mondja; ki mondhatatlan dicsőséges örömmel örvendez az, a' kinek hi-
I. Pet. 1. 8 ti vagyon, Péter Apostol állatja, nem fojtogatván. szo-
Rom. 4. 5 moru kételkedéssel annak lelkét, mint Abrahamnac; a'
29. te hitednec gyümölcsei pedig micsodák? a' fok fellesté-
gec, Isten ellen járásid, s-több számtalan gonoszágid, mellyc-

mellyeket ám az Ezechiás ellen való 3-dik Practicában. hánya szemedre. Itt a' káromkodo Eördög, még leg-jobb cselekedetidet s-Istenhez való buzgoságidat-is ret-tenetes bűn-nével adja elő, mint oda fel a' 2-dik Practi-kában érted. Ennek felette, azzal fojtogat s-bozszont, hol úgy-mond, most ez inségben a' te lelked öröme; ho-lot ellenben im majd meg-epedsz szivednek rettenetes keferő hányodási miat, s-esak nem esel kétségben? No mit felelsz ezekre? Az fok gyümölcsök dolgában, vi-gáld-meg; ha ugyan semmi jó gyümölcs nincsené hi-tednek, vagy vagyon valami kevés. A' kevés gyümölcs, hitet jelent noha lankadrtat. A' ki száradt fának tellyesté-gel semmi gyümölcs nincsen. Ha semmi gyümölcsöt nem találsz, gondold-el ha úgy volté mindenkor, vagy csak most, a' rajtad forgó nagy kéfertet miat; ha úgy volt mindenkor, nincs hited, serkeny fel! Ha- pedig csak most azt igen nehéz esetben: úgy vagyon dolgod, mint az erősz téiben a' termő fának: el-hanyatolván a' szomo-ru kéfertetnek sanyaru tele, megint ki-levelezic s-gyümölcsözic hited mint a' jo fa. Az öröm-érzés álla-potja ez, hog' el-válhatic az néha a' hittől, mint Christus, ama' spiczre jutott állapotjában való panaszsza mutatja: En Istené (ihol a' hit) miért hagyál-e engemet: (ihol a' vigasz. Matth. 27. találnc egészes ecclipsise). Három időben szokott ki-v. 46. vált képpen a' hit öröme virágozni: úgy-mint mikor el-cőben meg-ter ember, hogy a' lelki foglalás s-egyben-kötőzödés, annyival hamarabb végben-menyen, vagy mint az csak most ültetett fiatal, annál gyorsabban meg-Csel. 8. 6. fogonjon: másodszor mikor a' nagy életnek, s-a' béline- 19. hez lelki próbának felyhője embertől el-takarodic, hogy

szóve romlott esontoc meg-vidulhassanak: harmadszor az üldözés és martyromság szenyvedéskor; hogy az állhatatosan való türeshöz, végig meg-álláshoz annál nagyobb szívet vegyűnc. A kételkedést felől meg-kell tudni, ha olyaké, mellyek miat az igireteknek helyesléggel semmi hitelt nem adhatunc; sem most, sem tovább; mert e bezzeg a hittel meg-nem állhat; vagy pedig olyanoc mellyec csak meg-gyengítetté az, lassan lassan ki-hatunc belőlőc; mivel ezek a gyenge hittel meg-állhatnac? A sok nehéz bűnöket a mi nézi, az attul vagyon, hogy nem tőkélletes ez életben a mi ujá születtetésünk; s nagyok a kérttetec mind az őrdögöl, s e világtól, s mind pedig a magunc testétől rajtunc. Holtunc után szabadulunk meg mind ezektől, és így minden bűnöktől is. A mi ama derékassokat illeri is, minemű az Esau hívság, Istennec és az ő rejá tartozandoknak semmire tartása, az igazságra lelki-csméret ellenvaló támadás, nyomorgatás, üldözés, s több e félek, még pedig fel-emelt kézzel; bizony hogy a ki szintén ennyire el-mentél volt benne, kétségessé vagyon dolgód; mert noha a Szenteknek is volt néha e féle nehéz eszték, mint szent Pálnac, ki káromkodó, boszszuságtevő, üldöző volt; de eszedben vedd, meg-rétése előtt, a mikor még hiti nem vala. Igaz hogy Péter, és Dávid meg-rért állapotjokban vétkéztenc, ama nagy vétkékel; de egyik sem fel-emelt kézzel: mert Péter ijettében, hirtelen, jól észében sem vehervén magát; mellyet világossan jelent az Evangélisza; mikor így szól: akkor úgy-mond (mikor már harmadszor is meg-tagadta volna a Mestert) fordulván az Ur, tekinté Péterre, úgy vévé észében

szében magát, úgy juttat észében hogy meg-jöwendölto volt neki az ő édes Christusa; hogy minokelőtte a Kakas szollana háromszor meg-tagadja Jst. Dávid is, noha nehézben vala az ő dolga, mivel szánt szándé szerént; de azért ugyan nem annyira fel-emelt kézzel cselekedte a paráznaságot, s az egyfzeri ártatlan vérontást; hanem az Isten hozzá való állhatatos kedvében biztában, el-hitervén magával (mely az is ugyan nagy véte vála) hogy már meg-nem változik az ő állapotja; mint maga fíralmassan más állapotjában, meg-valja. Te pedig tudod jól, tudja Isten s az emberek hogy annyira nem csak ilyen erőtelenlégből, hanem nagy részént magad hittségéből s fennmire tartásból pártolkodtal a Jchova ellen; úgy annyira hogy alig találod mását a te gonosz cselekedetidnek, a meg-csért Szenteknek példájokban. Mindazáltal ugyan csak ne első kétségben, mert annál szörnyebb bűnt cselekednél. A ki a meg-cmlétt Szenteket, s a mi azoknál is sokkal nagyobb, a bálványozó Salamont; és a mi ennél is szörnyeb, ama rettenetes képpen el-gonoszított Manasses Királyt, meg-szánván bánván istentelenlégeket, s igazán meg-térven a nagy nyomortúságot alát, vízont kedvében fogadá; mi példái ezek, bizony tenéked is, csak telyes szívből térj-meg a te meg-bántott irgalmas Istenedhez, meg-kegyelmez; mivel igérett tartja. Ha pedig még is, ugyan régi seprűdön vesztegless meg-vakmerőtetted magadat; fíralmas jelenség ez: Nincs már mivel biztássalac. A mi illeti a leg-jobb cselekedetnek is gonoszra magyarázását; mint am Ezekhiással is cselekedél, el-akarván velle hitetni, hogy igen meg-bántotta volna Isten a régi (maga bálványozó) hit-nck meg-

Solt. 30. v.

7. 3.

1. Kir. 17.

1. 2. 3. 4.

5. &c.

2. Kir. 21.

v. 2. 3. 4.

&c.

Rom. 13.

v. 4.

1. Cor. 10.

v. 6.

Esa. 55. 7.

8. 9.

Ezech. 18.

v. 21.

Jer. 48. 1. 2.

v. 2. v. 3.

nek megaboltgatásával, és más ujnak (maga az el-tedetett réginek) bé-hozásával: miképpen Jobbal-is, hogy minden kegyeliséget, csak az egy adományért, *hypocritaság*bol cselekedte volna, s-több efféléket; erre így felelj a' Sátánnac. Ahagonsz Kétfertő, nem hiában hogy *Diabolus* (mely annyit térszen mint káromkodó, hamissán vádoló) a' te neved! c' volt a' te szokásod eleitől fogva, mint im ez Isten meg-cmlétett két nagy Szentével s-több fokackal-is cselekedtél. A' légyen azért itt vigasztalásod, a' mia' szent Pálé vala: *lekedesméretinek tudnia-illik, bizonyosság tétele, hogy nagy Isteni együgyűségben és tisztaságban jártál tisztetben, nem pedig világi bölcseséggel, az az ravaszsággal. Kivelegyűt, bizvált-is fel-veheted, hogy figyelmetes várásod és reménységed-is nagyon, hogy semmiben meg nem szégyenülsz, hanem nagy szollásbéli bátorsággal, mint mindenkor, úgy mostan-is fel-magasztaltatik Christus a' te testében, akár élet akár halál által. Végezetre, hogy azzal-is keferéte, hogy Isten bocsátotta őtet reánk; meg kell keferveffen esmérnőnc, s-vallanunk-is hogy inkább az a' csuda, mind a' mi fok bűneinkre s-mind az ő dühös-ránk vérhedésére nézve (ki mint a' lánczra kötöt dühös eb, úgy agyarkodic s-fiet reánk, szorgalmaztatván Istent éjel nappal, mint a' Job állapotja mutatja, hogy ránc bocsáslla) hogy eddig-is régen kezében nem adot; el-hívén egyszer s-mind azt-is, hogy ez még nekűnc, hitűnk-nec s-egység bennűnc lévő ajándékoknac, a' fok rosfákból ki tisztulására, és meg-őregbűlésére, ennek felelte okossan való magunc meg-ovására; néki pedig mint Sc-nacheribnec minden hadaival egyűt, szégyen vallására*

Rom. 16. szolgál: Mert a' békeségne Isten meg-rontja a' Sántát a' mi lábaink alát, hamart.

4. 20.

III. Így

III. Így is ocsárolja hitedet az Eördög: Micsoda hit a' te hited, holot nem neveded, mint a' meg-igazé. Rom. 7. 17. to hit szokot lenni. Felelj meg. Sánty! Neveded ter-mészertő ugyan a' hit, de illy ockal: 1. hogy a' nevededest nem mindenkor érezhetni. Nevededic a' maga idejében a' fűfa; de ki látja miképpé mozogdogal s-tolyong az killyebb killyebb; hanem csak azon veszi észében, hogy immár magasb; így vagyon a' hitnek-is dolga. 2. hogy nem minden idő alkalmas a' nevededésre, mert vagy ő fanyaru télje-is a' hitnek, a' mikor gyakorta nem fel felé, hané alá nő az, mint amaz *Ephesusi* Angyalé; de ismét örvendetes távaszt engedvén Isten érne, mint Jobnac: ak-

Apoc. 2. 4.
Job. 41. 6
8, 10.

IV. Ezt-is mondja: Ha hited volna, meg-halगतná Isten, ennyi fok teménytelen könyörgésedet; de lá csak Jac. 1. 5. 6. hijában kiáltos. Mondjad néki, nem következie Sánty, nem adja mindjárt meg a' mit kérek, azért nem halगत meg; nem semmi képpen. Mert más meg-halगतni, más meg-adni a' mit kérek. Az első, meg-lélzen mind-járt mihelyt hitből könyörgők, mert ez a' mi Istennél való bizodal munk, hogy ha mit az ő akaratja szerent kérünk, meg-halगत. Ismét, Idvezetőnk bátorétása szerent: Valami-
Ján. 5.
v. 14.
ket kérendetek az Atyától az én nevemben, meg-adja néktek. Joh. 16. 7.
A' meg-telleyfítés nec, nem mindenkor a' meg-halगत-tással egyűt vagyon ideje. Sőt néhánykor annyira halad az, mivel Istennec rendelt ideje vagyon reja, hogy fok-szormég a' nagy Szentek-is csűggedeznec a' miat, mint Dávid fok helyen a' Soltárookban. Azt mőndta Jeremias az ő nagy busultában egy könyörgésében, hogy Isten-felyhőt vetet közben, hogy a' könyörgés által ne hasson azon-
Sir. 3. 44.

F

Az An-

Az Angyal szava Danielhez igen világos fundamentuma
 Dan. 10. c te *disztin*tiódna, külömbség rételedne: *Nefelj Daniel,*
 v. 12. mert az első naptul fogva, melyen indult szívéd, hogy meg-
 éresed a látsát, és magadat sanyargassad, a te Istened előtt a te
 beszédid meghalgtattak, és én jöttem a te beszédidért, tud-
 ni a illik hogy bé-telleyesedés azokat. Erteidé, azt mondja,
 hog még mindjárt az első nap az ő könyörgése meg-hal-
 gattatott; a bételleyesedés pedig im mëyre haladott volt.

V. Illyet-is forgat: *Az Isten igéje abban a ki-bíszem,*
 1. Theff. foganatos, azt mondja szent Pál; te benned pedig semmi
 1. v. 3. foganatja nincsen; kétség nélkül azért, hogy hit nélkül
 Sid. 4. 3. halgatod azt, mint a Sidók a Pusztában. Két féle így fe-
 lelji: is a Késértőne, az igéne foganatlanlaga: vagy
 telleyességgel való, ezzel bezzeg a hit meg nem áthat;
 vagy kétféle, mikor az ige semmit nem munkálkodni
 mondatik, úgy rudnia-illik a mint kellene, a mint ki-
 vánnók, vagy a mint hajdan érzettük: ez a hittal meg-
 áll. Mert úgy vagy on ilyenkor a keresztyén embernek
 állapotja, mint valamely veszedelmes betegségben esett
 nyomorulté, kinek ha valamely fő sziv erősfő f-gyo-
 gyító orvoságot adnak-bé, nincs ugyan mindjárt lát-
 tatja, még-is erőtelen igen a beteg, nem jó a gyomra,
 nincsen semmi étel kívánása; mindazáltal alattomban
 oda bé munkálkoddogalván, elcit vérsia veszedelmes
 nyavalyának, s-egyor csak jobban kezd lenni, s-meg-
 gyógyul. A meg holt embernek adj-bé bár akar megnyit,
 ez ilyen hatható fő orvoságban, nem használ semmit:
 de la ez ilyen nyomorultban használ dogal, noha ő azt
 elsőben nem vérsi észében. Így vagy on az Isten igéje-
 nec dolga. Sok utal eset ez állapotnak a Tanérványok
 ban,

ban, miképpen a több hivekben-is példája. Meg-món-
 dá egykor ldevezitőnc ő hallottokra, Roncsátok-el é tem-
 plomot, és harmad napra felépésem azt; még nem is érték; Joh. 2. 19.
 hanem hogy osztán Christus fel-támadá, úgy emlékezéne
 meg-rola, s-hivénec az Irásnak v. 22. és az ő mondásának. Ez
 az eleinten hallott ige, kezdetben, azt mondtad volna
 hogy semmit nem használt, nem munkálkodot a Tané-
 ványoc lelkében; de lá alattomban mind terjesztette
 erejét; s-egyor osztán derekasson ki-mutatta azt ben-
 nek.

VI. Ez-is utolsó, nem utolsó mestersége az Eör-
 dőgnec, mellyel csüggedező hitőnket rongálja, ocsá-
 rolja: *Az igaz hit meg nem szűnik,* el nem fogy; de a' Luc. 22.
 tiéd menyiszer fogyatkozot-meg: most is oly a' késértet
 rajtad, hogy ki nem hatolhac belőlle. Így jáczottad
 ezt meg: Igaz Sátány, a' leg erősb hitis néhánykor az
 igen nehéz, holzszas és sok probác alatt meg-csüg-
 ged, mint Dávid-is meg-érzette ezt magában Saul előtt
 futtában, melyről maga térszen vallást két helyen-is:
Azt mondtam az én félelmemben, minden ember hazug: Sa- Sol. 116.
 muelről értette, ki néki Isten nevében királyságot ígért
 vala Saul helyett. Ísmét: *Egy nap csak el-veszlek a Saul ke-* V. 10. 11.
ze miat, &c. Magunk-is, magunkó tapasztaltuk meg, hogy
 a' lelki ssakot, hihetelenségőnc és békételességőnc miat Eph. 6. 17.
 oda engedjük nem egyszer, és az ígétet, mely egyedül
 éleszthet-meg minket, ideig mint egy hozzánk kapcsol-
 atlan hagyat; de hogy telleyességgel el-fogyot volna hi-
 tőnk, azt meg nem engedjük. Mert, tudja-meg minden,
 a' fogyatkozás meg-szünés két féle, vagy a' kegyelemé magáje
 vagy annac munkája-é; mely el-fogyhat, mikor a' kegye-
 lem el

Icm el nem fogy-is. *Könyörgöttem érteled* (Péter) *hogy el ne fogyjon a te hited*, azt jelenti Ildvezetőnc: ha a ki-menc-telt tekintjúc, a' vallástétel mely a' hitnek munkája vala, el-fogya a' Péter szájában, mindazáltal a' kegyelem a' hit maga vagy magvában, meg-marada szívében, mert egyébként a' Christus Könyörgése meg nem halgattatott volna, mely lehetetlen. Szintén olyan azért a' Sátány ez okoskodása, mint ez: alszik, azért meg-holt: korán sem.

Ezekből-is ki-kopván a' Sátány, nyul már a' *Harmadik* Fraskához, leg-dühösben fogván immár a' kegyes emberhez: azon mesterkedvén minden képpen, hogy igaz hitét, mellyet semmi mesterséggel le nem cseplühete, már ugyan egészen ki-űsse belőle.

I-ször-is ilyen kisértéttel. Csak lehetetlen a' mit remélnesz, mert ihol tellyeséggel semmi módja oka nincsen, sem a' természetben, sem a' jó okban, sőt mindenek ellenkező képpen mutatkoznak, mint ha meny föld veszedelmedre őszve esküttene volna. Így rémété fellyeb a' szent Ezechiafi, mint az 5-dik *Practica*ban értők.

Ezzel tartoztatja vala Sárátis a' hihetlenségben, midőn *Gen. 18.* ám az Isten igiretit, méhének meg-gyümölcsözőse felől, *12.* vélle meg-nevesteté természet és az az okosság ellen való lévén, az, a' mint ottan, ugyan ki-is mondá: *Minek-utánna meg-vénhentem, adnám magamat testi gyönyörűséghez, annak felette az Uram is már vén ember!* Te erre ezt mond:

Vaj né Sátány, mert azt mondta: Ildvezítőnk, azok *Joh. 20. 19* a' boldogok a' kik nem látván hisznek. Es, hit, s-nem látás ál-
1. Cor. 13. 7 taljárnunk. Ismét, a' hit oly dolgoknak nyilvánosság mutatása, a' mellyek nem láczanak. A' holot az emberi segítéség meg-fogyat.

fogyatkozik, az isteni ott kezderik. Példája lön ennek, mind az Istenbő bizakodo (noha minden világi módokban meg-fogyatkozott) Ezechiás, ki valamint el-hitte vala, meg-szabadula csudálatossan, minden emberi remén ség felett; mind penig Sára, ki a' természet mált benne régen meg-szűnven, és azon kívül meddő mag-talan lévén, szűle az igéretnek fiát Isákot.

II. Mást meg illyent hány vét, mint Ezechias ellen-is, oda-fela 4-dik *Practica*ban. Ugyan felettéb- való sők és nagy a' veszedelem te rajtad, s-hol mikor lesz vége: maga nem vagy te-is mindennél bűnösebb: egy átal-lyában nem szeret az Isten, hiában ragaszkodol hozzá. Itt kezdi már derekasson embert, sűrű kizsértésekkel; vagy tilalmas eszközökre utahétani mint a' 6-dik *Practica*ban fellyeb meg-értők, és ha egyébként szabadossokra-is, mindazáltal felettéb- való bizodalómal azokban: mely ez-is a' Teremtőtől teremtet állathoz- való pártolás, salattomban- való bálványozás; vagy ezeket el-rejtven előlle, vagy nem fogván ezek, a' mi sockal iszo-nyatosb, oly tüzeffen kényszeríteni, mint ám, Ijobot, *Ijob. 2. 9.* Felesége által: *átkozd-meg az Isten, s-halymeg tova;* vagy mint sokakkal bánik, s-rá-is veszen nem kevesseket mint a' többi között Sauld Judást, &c. mesd-meg a' torkodat, akaszd-fel, vagy egyéb képpen veszed-el magadat, s-szabadulj-meg a' fok probác alól. Oh rettenetes dolgoczek; hogy kell a' nagy Istenért itt meg-állani? Mert tudjuk hogy az Israel Királya Schomronnac egykori felette nehéz meg-szorulásában, az ellenség meg-szálván, és igen meg-szorótván azt, jó ideig, az Elifeus biztatása szerént Istenben veté bizodalmat; de hogy őstán a' nyo-

morúság annyira meg-öregbedéc rajta, hogy a' nagy éhség miatt, a' könyörületes anyák gyermekeket is meg-ezik vala; nem alhatá tovább, hanem azt izené a' Prophetára, hogy *ő immár többé Istenben nem bízik*. Egyebek is mely fokon vetették el, e' sülyos próbátul kényszeréretvén hiteket, s-vagy olly szörnyű tilalmas czkőzökre vetemedtenec, hogy a' ki csak híré, hallottais, megcsendült a' füle belé; vagy rettenetes képpen magok megszárlották fel magokat, magok lőttek magoknak hóhéri, ifzonyatos kétségben eséssel, a' mint meg-értők. Így erősfécsük meg magunkat ezek ellen. Hogy ez utolsón kezdjem, ilyen dolgok felől gondolkodjunk. 1. A' kik magokat békételességből meg-ölik, mindnyájan. *Exod. 20. igaz hit nélkül valók; mivel az igaz hit meg-győzi e' világot.* 2. Meg-tiltotta Isten keményen a' gyilkosságot: *Ne ölj.* 3. Nem meg-menekedik a' kinöktul, a' ki maga magának gyilkosa, hanem úgy jár Amos mőndta kőnt, *mint a' ki Oroszlán elől szalad s-medve kezében esik*, miképpen a' Tánuságnak 3-dik Ok alát meg-értők: el-végezi ugyan e' világi idő szerént- való kinnyait; de öröcké- valokban ejti magát, a' honnan soha ki nem szabadul. Hogy vetemednél azért a' nagy Istenért erre? Továbbá, *halgatás-fal-is* felelj (mint a' Sidók Rablakénac) e' rusnya gyilkos kifiztetésre; az az, mihelt szívében öklük e' féle gonosz gondolat, ne tarts elmédben, hanem azontul, ved ki, s-fürű fedezéseket tévén, s-nyujtván ő szent Felségéhez. De csak egyéb tilalmas czkőzökre is ne vetemedjél, mert ez is mely veszedelmes, ám ugyan azon *harmadik ok* elődben adá. Es a' menyivel mélységesb practicája ez a' Sántánynac, s-számtalanoknak is lábokat e' hálóban, még a' hivek

1. Joh. 5. 5.
Exod. 20.
v. 13.

1. Kir. 16.
v. 32.

a' hivek között is, meg-akasztja; annál inkább őrizkedjél te ettől. Ezer itt az ő mestersége: a' többi között ez igen szokott, s-felette hathatós is, hogy el-fokasulván s-sülyosodván emberen a' fok kereszt, proba, látván ő mint meg-unta, mint el-allélt a' szegény lélek a' fok szévedésben, áll kaput, tilalmaskáput nyit a' szabadulást; mint a' madárász a' hideg havas télben, tudván mint meg-éheznec, sohol semmit nem kaphatván, a' szegény madarkák, magot vet nekik, melyre ugyan rácsűn nyavalyások, a' csapartót csak rájuk rántja, s-oda öli őket. Vag mint a' ravasz Ellenség szokot banni a' várbá szorult, s-éhség miatt igen el-kényszeredett néppel, miként a' Schomroni Király Jorám, befűzelli vala, a' Schomronbélieknek, értvén hogy a' város alát lévő ellenségnek egész táborát el-futot volna, mindenjeket ott a' tábor helyén, hagyván: *Meg mondom én nektek mit végeztetek miselőllünk a' Syriabeliek: tudják ők hogy éhek vagyunk, ezokért mentek mekiki a' táborból, hogy el-rejtezzenek a' mezőn, mondván: mikor ki-esnek a' városból, fogadjuk meg elevenen őket, és menjünk be a' városban.* Így a' csalárd Sántány maga mutogat, imide amoda, segétiég felől való reménységért, hogy ha a' nyomorúságokkal magokkal nem lehetet, az ilyen tilalmas czkőzök által ronszon-el bennünket. Am elég példait értők ezeknek, az elébb említett helyen. Így jára Sára a' hoszfűzas magtalanságnac keresztét szintén el-unván, mikor az ő Urának így ízolt vala: *Imé az Ur Gen. 16. a' bé-zárlotta az én méhemet hogy ne szűljek, menj-be kérlek az én szolgáló leányomhoz, hadd kapjac magot általa.* Dávid is el-ökléllé magában, hogy immár csak ugyan el-vétiz Saul miatt: *Egyik nap csak oda leszek; azért a' Philiszausok földé-*

földben megyek, mint az elébb értőc. Tegedet pedig, mire nem vőrt csak immár is, az egy két efsztendők alatt való nehéz szorulásidban! Ki ki-ment már közzüllunc, a' szörnyűképpen rémítő, s néha fok színes kegyelmek féggel maga kellett, és szunyog módon veszedelműnken szánakodo kegyetlen Rabsáké eleiben, s nyakát ujjabb, s fokkal terhestebb kötelezéssel jármában tőtte: ki ismét hitivel vallásával (s oh vajha csak maga személyében, de talám az Isten egész népe képében-is) kezdet kereskedni, és egy kis rövid, s csak imilyen amolylan reménység alatt való szabaduláson, oltalman, az ő rőckéval bizonyos el-akarja cserélni, igazabban vesztetni. Oh áthatatlan világ, mire jutál! Amaz első, ám igen nyertek benne! meg-válek hiszem fogok kegyetlenségben! Oda e' miat Erdély, s ezzel fujtatták el nagy részének porát! oda jo nagy Isten! fok teméntelen ezer nép, kik fegyver-élivel vágattatván-le; kik a' siralmas rabságra vitetvertén megszűze földre, a' csunya pogányság közzé! a' meg-hagyott s maradt résznek pedig, olly el-vifelhetetlen sullyos igát vetvén nyakában, hogy ha Isten hamar nem könyörül, az éri végét, melytől oltalmazza a' könyörülő Isten! A' másodc rendben valok, ha amaz elsőkn nem tanulnac; s ha eszékben nem veszi, hogy őrdög cseréje ez, melynél csere soha veszedelmesebb né lehet, né csak testekben romolnac, hanem a' mi csak ki-mondásra is szörnyű, oja a' Luc. 9. 25. nagy irgalmu Isten őket! ama' nagy lelki kegyetlennék testestől lelkestől őrdög igája alá esnek! *Miháza embernek ha az egész világot meg-nyeri övéjé teszi, ha magát el-veszti, és magában vallást?*

Nem

Né hog' pedig ilyen módon tilalmas eszközökre vett-mednéd volna szabad; de még a' törvényfeccel sem élhetni Isten ellen. Mely milégyen, s mint maradhaszon a' jo lélek ferteződetlen a' szabados eszközökkel- való é-lésben, meg-értőc fellyebb a' Másodc Akadálynac, ugyanint a' Hihetetlenségnek el-hárításában. Lásd meg azt az egész szakaszt.

Es így e' kiváltképpen való ütközőket hátra vevén; menjunc már a' kut főre. Hát felettéb való Sárány én rajtam a' fok ostor, s csak Isten tudja megyeké valaha ki belőle vagy nem: Jegye-is ez annac hogy nem szeret Isten, gyűlöl, meg-vetet? Hallád! *Sok az igaznak nyomosolt. 34. rusága így állatja Dávid, maga és más isten félok forfok. v. 20. bol; de úgy-mond, mind azokból ki-szabadítja őtet az Ur. Sok nyomoruság által kell be-menni Isten országában, mint a' Csel. 14. kegyetlen meg-kővezésből, csak szintén akkor maga, 19. 22. meg-eszmélt Apostol monda. Ennek felette, ha az Isten (azon Apostol állatja) nem bocsát többet ránk, nem enged feljebb késértetni annál a' mint el-szenvedhetjúc, és ki-menetelét jo végét-is adja, hogy el-vifelhesük.*

De azt mondd, oh fok keserves próbák Oskolájában, s Kohában. régtől fegva, gyakorlodo Lélek: Vajha még is rövidebbek volnának, csak egy állapotban maradnának az én rajtam fokvő fok nehéz kéfértetek; de azon fojlodik-e a' Lelkem, hogy im nincsen végek, s napról napra mind őregbűlön. őregbűlnék! Erre én azt mondom, leg-elsőben-is a' nevedésc: Gondold-meg a' mit csak az elébb monda az Apostol, nem őregbűlnék erőd felett, lám még eddig Isten segedelme által, el-senyvedhetted. 2. Ha a' próbák nevedednek,

G

a' kegye-

2. kegyelem-is nevededik mellett az Isten hű volta-
szerént, a mint ugyan ott az Apostol szolla. Ehez képest
mondá Isten ezen Apostolnak, midőn hasonló panaszt
adna-bé ő Sz. Felségének: *Elég tenéked az én kegyelemem.*
2. Cor. 12
v. 9.
3. Szintén ez a jele, a nem megszűző lévő szabadulásnak.
Exod. 3. v.
7. 8.
A' téglák számának meg öregbülése, hozzá közelebb Mo-
sest. A' Birák idétt-is, mentül inkább süllyöfodik vala,
az el-nyomorodott Istraclen az el-nyomórétás, annál kö-
zelebb közelebb jó vala a meg-szabadérés.
Lásd az e-
gész Birák
könyvét.

Es hogy e' vigasztaló Oktatás, tenéked annyival e-
rősb és hathatósabb légy, s tudakozd-fel s vedd eszedben,
mit keresen Isten te benned, a' keresztes viseléseknek
hozzászás rajtad tartásával, s süllyöfetésével, s te-is add
munkás tárful magadat Istened mellé, keresztes azt, cse-
lekedd azt sietséggel; s nyakát szakasztatod a' sok régi
nekéz próbáknak rajtad. De vallyon mit keres Isten il-
lyenkor? Vedd eszedben ezeket a' beszédeket a' Soltár-
ban: *Mikoron öldöklöd vala őket (az Istraclt a' pusztában)*
3. Sol. 78. v.
34. 38.
*ha megtalálják vala őket, és meg-térvén jó reggel keresik vala
az erősi Istent--- ő irgalmas és kegyelmes vala az ő bűnöknek---
az ő haragját el-fordítja vala. Meg-téréseidet meg jobbu-
lásodat keresi, látodé. Ha azért kívánod mentől hama-
rébb Istennel a' veszfűző le-téetni, térj-meg mentől ha-
marébb, ha késel velle, Isten-is késik a' szabadérésűl, igen
gonosz jel-is a' holnapozás, főképpen ezeket értvén és
tudván.*

Három az Isten, meg-térés által-valo keresélcének
az ideje, 1 mindjárt mielt Isten ellen vétettűne, mint
Dávid, ki mielt a' népet nyegedségből meg-számlálta-
2. Sam. 24
v. 10.
tá, mindjárt meg-illetődék lelkeben, s penitentiát tartá 2
Mind-

Mindjárt hogy valamely büntetéstől meg-ijedűne, vagy
Istentől meg-fenyegettűne, mint ugyan Dávid hogy 2. Sam. 12
Nathántól a' paráznasáért és gyilkossáért meg-fenyét- 7. 10. 11.
tették. 3. Mikor már rajtunk a' hátul ütő pálcza; mely el- 12. 13.
len vétkezék a' nyakas Sidó nép, a' mint Daniel annak
képében panaszkodik: *Mindenestől reánk jöve a' vesze-* Dan. 9. 13
*delem, valamint a' Moses törvényében meg-vagyon írva: s meg-
sem engeszteltű a' mi Jehova Istenünknek meg-haragutt or-
száját, meg-térvén a' mi istentelenséginkből. A' kik az első
alkalmatóságon kapdoínac, azok a' leg-jobb keresztyé-
nek; mert ezzel tesznek bizonyosságot s mutatják-meg,
hogy a' bűntől, önnön magáért irtóznac. A' második
rendben valok-is jók, amazocután mivel nem látván,
hisznek; de a' kik a' harmadik időben-is el-mulatják meg-
téréseket, azok tellyeséggel veszni valoc, nincs remén-
ség felőlők. A' nagy Istenért tehát, tudod el-mulatad
az első két időket: a' büntétel után mindjárt, nem ille-
tődhetet meg ugy lelked, hogy ugyan akkor meg-tér-
tél volna: az után-is, noha ám untig fenyegette, de csak
ízélnék tartottad a' prophétálást; avagy csak a' hátadan
nyugvo veszfűző alatt indulj életed meg-jobbétására: e-
gyébként ha negyedik időt vársz, veszedelemnek ideje
léfzen az.*

Igy végezem-el, a' nagy Urnak segítségéből, ez E-
zechias Királ', egykori igen szorofs állapotjában valo ne-
héz késértetinc példájából indétott egész tanétásomat.
Most utolban erről hallátoc derék Oktatást: Micsoda
mesterséggel keljen a' jelen lévő hitet készíteni; hogy a'
nehéz időkben meg-álhassunc? Háromban foglalók, u-
gyanc' szent Király példájából a' Készületet. *Először,* a'

magunkban való tanácskozás, a' felől, hogy soha el nem állunk a' Jehova mellől. *Második*, az ellenben-való Akadályoknak mind meg-tudása: mellyec 1 a' magunkban, az az elménkben, crönkben értékünkben; és jó szerencsénkben-való bizakodás: 2 a' Hihetatlenség; mind ezeknek fejének meg-dugása, a' szerént a' mesterség szerént, mellyet ki-adánk. *Harmadik*, mint erőlsécsük meg hitönket; tudnia-illik a' hit kezdőjére f végezőjére, a' Jesufra kell hitünket emelgetnünk, könyörgenünk sürüven, és azt kell untalan elménkben forgatnunk, kicsoda az a' kinec hittűnc. *Negyedik*, az Ostromlás közben-való erőls praktikac, fraskac meg-jácsottatásának mestersege. Három karbéli praktikákat említec. 1 hogy arra akar az Sárány venni, hogy csak akár mi hittel-is meg-elég-edhetünk: vagy ha erre nem vehet. 2 igaz hitünket olesárolja, színtén hantaton; itt sem nyervén, 3 azon erőlködik dühöffen, hogy a' hitet, mellyet nem tagadhat csak éppenséggel ki-üsse szivönből: Két erőls szeggel, hogy csak lehetetlen a' szabadulás; hogy illy igen meg-fokafodván f. hozzafozván a' nyavalyák, nem szeret lsten, f. hűjában benne bizni; és így vagy tilalmas eszközökre, vagy ha nem tilalmasokra-is, de azokkal tilalmas életre utahétja: vagy ha egyik sem szolgál, maga meg-ölésre kifizeti. Mindenik ellen, mint kelsen meg-állani, eléggé meg-tanulók.

Itt-is az Apostol intésében végezem beszéde met, mellyel a' nyomorult Sido Kereszttyéneket, hasonló állapotban Oktató tanétását bé-fejezi. *Annak-okéért atyámfiai le-eresztett karjaitokat, és a' ti reszkező rérdéseket erőlsítésetek meg. Es a' ti lábaitokkal egyenessen járjatok, hogy a' kísánta, mindenesztől fogva el ne tévelyedjék az utról, hanem hogy meg-gyógyítsa János inkább!*
Amen!

